

TKKR.

OVER
EIGENTIJD
NOABERSCHAP

Maart 2022 · Eerste jaargang, nummer 2

ELKE DAG
TKKR.NL

AYFER

zoekt de
verbinding

JAN RIESEWIJK
IN TWENTSE
MARKUS PASSION

MAKELAARS:
MET GEMEENTEN
REGIE PAKKEN

SPORTCLUB
EN FC TWENTE:
VADER EN ZON

TEC warmtepompen

Warm en
duurzaam
wonen
zonder
aardgas

Subsidies van
€ 2700,- tot € 3150,-

Onze TEC hybride warmtepomp is een ideale
tussenstap naar volledig gasloos verwarmen.

De hybride warmtepompen van TEC zijn geschikt voor elk merk of type cv-ketel, maar zijn ook voorbereid voor een all-electric installatie. Hierdoor kan in de toekomst, door eenvoudige toevoeging van een boiler voor warmwater en eventueel een klein elektrisch element, makkelijk afscheid genomen worden van je gasgestookte cv-ketel. Met een hybride warmtepomp bespaar je aanzienlijk op je gasrekening.

Bel voor een duurzaamheidsadvies:

085-7927927

The energy combination
Zwollestraat 8
7575 EP Oldenzaal

WE STAND OUT IN
ENERGY SOLUTIONS.

THE ENERGY COMBINATION

www.theenergycombination.com

Inhoud

12

INTERVIEW

Ayfer Koç

Ayfer Koç over 12 jaar gemeenteraad: 't Is echt een vak, dat je moet leren. Je moet er tijd in steken. Je wordt voor de leeuwen gegooid als je voor het eerst moet optreden in de raad.'

Colofon

Hoofdredacteur Ben Siemerink

Aan dit nummer werkten mee:

Ebo Fraterman (fotografie),
Ab Gellekink, Wim Hullejie,
Daan Kemna, Heleen Lansink,
Theo Leoné, Dick Schlüter, Tom
Luttikhuis, Simone Tiehatten,
Goaitsen van der Vliet.

Tips voor de redactie? redactie@tkkr.nl

Vormgeving Bureau Gigengack

Druk BDU, Barneveld

Advertentiemogelijkheden, online
en print: verkoop@tkkr.nl

TKKR magazine wordt in een
oplage van 80.000 gratis
verspreid in Twente.

TKKR is een uitgave van Stichting
De Welle, KVK 80157726

Contact: info@tkkr.nl

TKKR online: www.tkkkr.nl

TKKR magazine niet ontvangen?
Ga naar bezorgklachten.nl/tkkkr

6

WONINGMARKT

Makelaars in nieuwe rol

Twentse makelaars staan er
voor open om mee te denken
en te helpen met lokale
bestuurders en de politiek
om de problemen op de
woningmarkt het hoofd te
bieden.

COLUMN

Agro-influencer Heleen Lansink

'De grote vraag die we als
boeren in Twente moeten
stellen aan de regio: wat is
je de herpositionering van
boeren in Twente waard?'

11

ANALYSE

Cruijffiaanse kijk op lokale politiek

'Het rondspelen van
ballen in de breedte door
bestuur en technische staf
(ambtenaren) is een doel op
zich geworden in bestuurlijk
en ambtelijk Nederland.
We moeten in ieder geval
met de punt naar voren
spelen en de burger in de
goede positie zetten.'

18

34

SPORT

Rubriek 'Tussen de linies'

'Achter hem hapten Diego
en Paul verschrikt naar
adem, maar Gino knipperde
niet eens met zijn ogen.
Jullie moeten een
stoutmoedig volk zijn,
daar in Twente', zei Diego
met een fonkeling van
waardering in zijn ogen.'

26

DEBAT

Panorama Twente 2050

De initiatiefnemers van
Panorama Twente 2050 zien
op dit moment een groot
aantal ontwikkelingen,
problemen en uitdagingen
in de regio, die om snelle
actie vragen.

EEN PRODUCTIE VAN WILMINKTHEATER EN MUZIEKCENTRUM ENSCHEDÉ

WILMINK PROJECT ORKEST

MET JAN RIESEWIJK
ESTHER PIERWEIJER & PETER ARINK

MARKUS PASSION

GECOMPONEERD DOOR JACOB DE HAAN

De Markus Passion is een tour langs diverse kerken in Twente:

Zo	27 maart	14.30 uur	Grote Kerk in Enschede
Zo	3 april	15.00 uur	Grote Kerk in Almelo
Vr	8 april	20.00 uur	Grote Kerk in Vriezenveen
Za	9 april	20.00 uur	Heilige Pancratius Parochie in Tubbergen

markuspasion.nl

Lichtpuntjes in tijden van *onzekerheid*

Het zijn onzekere tijden. Op het moment dat ik dit schrijf is er al veel ondenkbaars gebeurd na de inval van Rusland in Oekraïne. Elke dag gebeuren er nieuwe, tot voor kort onvoorstelbare dingen. Onmogelijk te voorspellen, dus, wat er inmiddels al weer aan onvoorstelbaars is gebeurd als u dit stukje leest.

Intussen gaat het leven door. Zo goed en kwaad als het gaat. Want ons leven was toch al behoorlijk ontregeld na twee jaar corona. Ook hier. Met als gevolg dat er ook hier onvoorstelbare dingen gebeuren. Niet zo erg als in Oekraïne, natuurlijk, maar toch. De Grote Twentse Carnavalsoptocht in Oldenzaal, bijvoorbeeld, vindt dit jaar plaats op 10 april. Palmzondag. Ondenkbaar tot voor kort dat kerk en carnaval elkaar nog eens in de wielen zouden rijden. Het ene vloeide altijd min of meer logisch uit het andere voort. Het ene kon eigenlijk ook niet zonder het ander. Maar nu heeft corona de orde der dingen verstoord. Rituelen zijn losgezongen van hun oorspronkelijke betekenis.

Gelukkig blijven er ook dingen bij het oude. De Matthäus Passion in de Plechelmus Basiliek in Oldenzaal gaat gewoon door. De blaaskapellen houden even afstand en hun adem in. En er is dit jaar zelfs nog meer passiemuziek te beluisteren. De Markus Passion met 'katholiek van elastiek' Jan Riesewijk als verteller. In het Twents. Ten teken dat de *modersproake* nog niet ten dode is opgeschreven.

En dan kunnen we hier ook nog gewoon naar stembus. Ons democratisch bestel kraakt weliswaar in z'n voegen, ook lokaal. Maar, hoe onvolmaakt onze democratie ook mag zijn, ze is nog altijd verre te verkiezen boven die in het Rusland van Poetin.

Om de stem des volks in deze regio nog beter te laten doorklinken hebben wij van TKKR, samen met onder meer debatcentrum Pakhuis Oost, het initiatief genomen voor een reeks themabijeenkomsten over de toekomst van onze regio. Panorama Twente 2050. Deskundigen, belanghebbenden én burgers schetsen samen een lonkend toekomstperspectief voor Twente. En leggen deze breed gedragen stip aan de horizon voor aan de nieuw gekozen lokale politici en bestuurders. We houden de blik dus gericht op lichtpuntjes in de toekomst. Dat kan geen kwaad in deze onzekere tijden.

Ben Siemerink, hoofdredacteur

[MEER VAN BEN OP TKKR.NL](https://www.tkk.nl)

Word abonnee!

Ontvang TKKR magazine
4 x per jaar
thuis op de mat.

**Ga naar de website:
TKKR.nl**

Makelaars kunnen en willen rol spelen in **oplossen** **wooncrisis**

DE PROBLEMEN OP DE WONINGMARKT STAPELEN ZICH OP. AL EEN AANTAL KWARTALEN OP RIJ STIJGEN DE HUIZENPRIJZEN. LANDELIJK ZO'N 20 PROCENT OP JAARBASIS. WAS ER AANVANKELIJK VOORAL SPRAKE VAN KRAPTE OP DE WONINGMARKT IN DE RANDSTAD, INTUSSEN HEEFT ZICH DAT PROBLEEM VERPLAATST NAAR DE REGIO. OMDAT STEEDS MEER WONINGZOEKENDEN UIT HET WESTEN HUN HEIL ZOEKEN IN HET NOORDEN EN OOSTEN VAN HET LAND. MET ALS GEVOLG DAT OOK HIER DE PRIJZEN STIJGEN EN HET WONINGAANBOD SNEL SLINKT. LANA GERSSEN, LANDELIJK VOORZITTER VAN DE VAKGROEP WONEN VAN DE NVM EN PETER BURBACH, VOORZITTER VAN DE AFDELING TWENTE, LATEN HUN LICHT SCHIJNEN OP DE PROBLEMEN OP DE WONINGMARKT. LANDELIJK EN REGIONAAL. EN PROBEREN OOK OPLOSSINGEN AAN TE DRAGEN.

VOLGENS LANA GERSSEN IS ER, SINDE CORONA z'n intrede deed, sprake van een grote verandering op de woningmarkt. 'Krapte en prijsstijgingen concentreerden zich eerst rond de stedelijke regio's, maar toen mensen meer thuis gingen werken, zag je mensen van de stad naar de regio trekken. Eerst vanuit bijvoorbeeld Amsterdam naar Haarlem, Almere en Lelystad. Maar op een gegeven moment loopt het daar ook vol en dan zie je een trek meer naar het platteland. De vraag naar woningen breidde zich vanuit de randstedelijke regio's als een olievlek uit over heel Nederland uit.'

Ook naar het oosten, hebben Peter Burbach en zijn collega's gemerkt. 'Mensen die iets zoeken in een kleinere plaats in deze regio, willen vooral een woning in het buitengebied. Maar ook gezinnen zoeken de ruimte op. Ouderen zoeken meestal iets met een slaapkamer en badkamer beneden. Maar daar hebben we er al zo weinig van, dus dat maakt de concurrentie nog groter voor de lokale bevolking. Jongere gezinnen uit het Westen trekken wat sneller naar de grotere steden in het oosten. Om toch nog een beetje de reuring te hebben van grote steden als Amsterdam, Rotterdam of Utrecht.'

Gevolg van de trek naar het oosten en het noorden is wel dat de prijzen in die regio's harder omhoog gaan. Lana Gerssen: 'Waar

‘Waar er eerst krapte was op de woningmarkt in de Randstad, geldt dat nu voor heel Nederland.’

Lana Gerssen

er eerst krapte was op de woningmarkt in de Randstad, geldt dat nu voor heel Nederland. Je hebt nog wel steeds landelijke en stedelijke gebieden, maar woningmarkttechnisch is het nu één.’

Bouwen, bouwen, bouwen

Iedereen is het er intussen wel over eens dat er maar één oplossing is voor de krapte op de woningmarkt: bouwen, bouwen, bouwen. Maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. De nieuwe minister van Volkshuisvesting, Hugo de Jonge, is volgens Lana Gerssen weliswaar voortvarend aan het werk gegaan, maar liet na een paar weken al weten dat de torenhoge

ambities op korte termijn niet kunnen worden waargemaakt. ‘Dus, 100.000 woningen per jaar, dat gaat waarschijnlijk pas lukken in 2023/24. Dit betekent dat er nog steeds minder woningen worden gebouwd dan eigenlijk het plan was. Het blijft dweilen met de kraan open.’ Peter Burbach vult aan: ‘We moeten 100.000 woningen per jaar bouwen, maar we moeten nu nog beginnen met de plannen. En voor zo’n plan er door is, met alle procedures en regelgeving die daar bij horen, zijn we al een jaar verder. Als we dan in 2023 100.000 woningen willen bouwen, dan moeten we daar de 100.000 van 2022 bij optellen. En als het een beetje tegen zit, dan moeten we daar de 100.000 van 2023 ook nog eens weer bij optellen.’

locatie Oldenzaal

Een persoonlijk afscheid op maat, midden in de Twentse natuur.

BEZOEKADRESSEN LOCATIES

Willem de Clercqstraat 95
ALMELO

Hosbakkeweg 2
BORNE

Usselerrietweg 40
ENSCHEDÉ

Schipleidelaan 57
OLDENZAAL

CONTACT

USSELERRIETWEG 40
7546 PE ENSCHEDÉ
+31 (0)53 475 60 60
INFO@CREMATORIATWENTE.NL

www.crematoriatwente.nl

CREMATORIA TWENTE

van betekenis zijn

In afwachting van het realiseren van de ambities voor de langere termijn, is het volgens Lana Gerssen zaak snelle oplossingen te bedenken voor de korte termijn. Minister De Jonge heeft daartoe, op aandringen van onder meer de NVM, een team geformeerd met mensen uit de praktijk. 'Er is inmiddels al een sessie geweest met vertegenwoordigers van de makelaars, maar ook van de bouwers, bouwmaterialen, projectontwikkelaars, kortom alle branches, die hiermee te maken hebben. Met al deze adviezen wil de minister proberen de versnelling te realiseren die hij voor ogen heeft. We hopen dan ook dat er oog zal zijn voor de snelle oplossingen, zoals het bouwen van flexwoningen, industrieel bouwen en de transformatie van winkel- en kantoorruimte. Maar je kunt, bijvoorbeeld op het Twentse platteland, ook denken aan een leegstaande boerderij, waarin drie wooneenheden worden gerealiseerd voor startende stellen.'

Emotie

Peter Burbach is een groot voorstander van het formeren van dergelijke teams in de regio. 'Wij zouden graag meer mee willen praten. Vaak worden er door gemeenten onderzoeksbureaus ingeschakeld, die dan komen met cijfers en statistieken. Dat is op zich ook prima. Maar ik denk dat je meer moet gaan praten met partijen, die met de voeten in de klei staan. Want er is soms een groot verschil tussen wat de cijfers en statistieken aangeven en de werkelijkheid. Makelaars, bijvoorbeeld, nemen ook de emotie van de klant mee. Daar moet je de juiste balans in zoeken als overheid, als gemeente. En regionale teams moeten met elkaar schakelen in het hele land. Dan kun je zeggen: dit is wat er landelijk speelt, hoe is dat bij jullie in de regio.'

Duurzame relatie

Op de toch al overspannen woningmarkt dienen zich voor de consument op dit moment nog weer nieuwe problemen aan: stijgende energieprijzen, de rente die weer wat oploopt, verduurzaming van woningen, stijgende woonlasten omdat de OZB omhoog gaat. In dat krachtenveld spelen makelaars een steeds belangrijker rol. De core business is nog altijd koper en verkoper verbinden en van advies

'Samen met andere partijen en gemeenten de regie pakken'

Peter Burbach

voorzien, maar Lana Gerssen ziet de rol voor makelaars wel breder worden. 'We krijgen een meer duurzame relatie met klanten. Het gaat niet meer alleen om het transactiemoment, maar mensen nemen ons steeds vaker in de arm met de vraag: hoe kan ik m'n huis aantrekkelijker maken. Dat kunnen ook mensen zijn, die geen verhuissplannen hebben, maar hun huis willen verduurzamen voor hun eigen toekomst. Of het zijn kopers, die vragen hoe kan ik een huis comfortabeler maken en wat betekent dat voor de waarde van het huis in de toekomst. En waar we vroeger vooral verkoopmakelaar waren, zie je nu ook het aandeel aankoop toemenen.'

Uitdaging

Peter Burbach ziet de situatie op de woningmarkt als een uitdaging. 'Er komen nu veel meer facetten bij waarop je als makelaar je dienstverlening kunt aanpassen. De verduurzaming, de ruimtelijke ordening binnen een gemeente, bijvoorbeeld. Dat je daar een rol in kunt spelen is juist ook het mooie van ons vak.' Voor hem is versoepeling van de regelgeving de belangrijkste opgave. 'De uitdaging nu is op dat vlak, samen met anderen, de regie op te pakken. Niet alleen roepen bouwen,

bouwen, bouwen, maar ook kijken naar de regelgeving waardoor je als gemeente sneller kunt schakelen en die vergunning kunt afgeven. Natuurlijk moeten er regels zijn, maar naar mijn idee blijven wij door de regeldruk in Nederland achter de feiten aan lopen.'

Golfbeweging

Omdat er op de woningmarkt sprake is van een voortdurende golfbeweging, moet er volgens Burbach steeds gekeken worden naar het juiste volume woningen. 'Het probleem in deze regio is dat er jarenlang gesproken is over krimp in bepaalde gebieden, maar omdat de cirkel van woningzoekenden groter is geworden, zie je nu dat er opeens weer behoefte is aan woningen waar vroeger krimp was. Daarom moet je niet meteen stoppen met bouwen als er sprake van krimp is, maar kijken waar behoefte aan is. Wat kunnen we bouwen zodat we die krimp enigszins kunnen tegengaan, waardoor je een nieuwe behoefte creëert en mensen naar die gemeenten blijven komen? Leefbaarheid is een enorm belangrijk aspect. Je moet de juiste voorzieningen creëren. Dat mis ik wel een beetje in de kleinere gemeenten in Twente.' In Enschede ziet Burbach op dit moment overigens wel goede ontwikkelingen als het gaat om nieuwbouwprojecten. 'Dat heeft er mee te maken dat deze projecten al jaren geleden zijn ingestoken. Daardoor kunnen ze nu op het juiste moment aan de slag.'

Mee helpen en denken

Als voorzitter van de regio Twente van de vakgroep Wonen van de NVM zegt Burbach er zeker voor open te staan om mee te denken en te helpen met lokale bestuurders en de politiek om de problemen op de woningmarkt het hoofd te bieden. 'Maar wij zijn als makelaars maar één partij. Je moet daar verschillende partijen bij betrekken. En als we zeggen bouwen, bouwen, bouwen moeten we wel heel goed kijken wat is er nodig. Elke plaats, elke regio heeft andere behoeftes. We moeten oppassen dat we niet alleen kijken naar het probleem nu. Dat moeten we zeker aanpakken, maar we moeten ook kijken naar de toekomst. Zodat het oplossen van het probleem van nu niet het probleem van over tien jaar gaat worden.' ■

'Er komen nu veel meer facetten bij waarop je als makelaar je dienstverlening kunt aanpassen.'

GASLOOS WONEN BETAALBAAR EN BEREIKBAAR

Verdien nu in recordtijd je investering terug!

Wij plaatsen de nieuwe warmtepomp

WIJ BESPAREN TOT WEL 100% OP UW ENERGIEVERBRUIK MET EEN GEDEGEN ENERGIE-ADVIES!

Energy Guards Hengelo, Installatiebedrijf Vehof Delden en TEC Oldenzaal helpen je graag verder met het verduurzamen van je woning.

Een lucht/water warmtepomp QAW07 (incl. installatie*)

€ 7.900 incl. BTW

(subsidie € 2.700 reeds verrekend)

combinatiekorting met zonnepanelen
€ 250,-

* op basis van een standaard installatie.
Lees hier meer over op de actie-website

DE VOORDELEN VAN EEN (TEC) WARMTEPOMP

- Volledig van het gas af met een all electric oplossing. Uw woning wordt constant verwarmd en door de geïntegreerde RVS 200 liter buffertank heeft u voldoende warm water om comfortabel te kunnen douchen.
- Zeer stille werking: ≤ 35dB
- Buiten-unit uitgevoerd in onopvallend donkergrijs
- Uitgebreide fabrieksgarantie en installatiegarantie

VRAAG EEN GRATIS ADVIESGESPREK
AAN OP WWW.TKKR.NL/WARMTEPOMP

Zie ook onze hybride warmtepomp op
pagina 2

Donkere wolken pakken zich samen boven de agrarische sector. De prijzen staan onder druk, de maatschappelijke opgaves drukken zwaarder en zwaarder op onze agrarische bedrijven en politieke partijen zijn bang om kiezers te verliezen, waardoor keuzes worden uitgesteld. De problemen stapelen zich op.

Wat is je de herpositionering van boeren in Twente waard?

Jarenlang hebben wij boeren gewerkt aan betaalbaar en veilig voedsel van hoogwaardige kwaliteit. Misschien is dit wel te goed gelukt, want de toegankelijkheid van voedsel is vanzelfsprekend geworden, alle dagen en seizoenen. Maar het is niet meer voldoende. De grenzen zijn bereikt en misschien zelfs her en der wel overschreden. Het systeem van altijd maar meer en efficiënter is niet langer houdbaar.

De druk is hoog voor boeren, het is lastig om door de chaos lichtpuntjes te zien. Er wordt veel gevraagd van onze mentale weerbaarheid, soms te veel. We laten ons uitspelen en lijken ons niet te kunnen verenigen in één geluid. Er wordt gestreden voor wat we waard zijn in het 'oude systeem'.

Maar we moeten niet strijden voor wat de dreigen te verliezen, maar strijden voor nieuwe perspectieven. We zien als samenleving, als Twentenaren, grote opgaven op ons af komen: klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, droogte, landschapspijn. Laten wij daar nu als boeren bij uitstek een grote rol in kunnen spelen.

Maar dat betekent wel een nieuw spel, met een nieuwe positie voor de boer in Twente. Niet alleen maar goedkoop, veilig en goed voedsel produceren, maar ook zorg dragen voor een grotere biodiversiteit, schoon en voldoende water, streekproducten, CO-2 vastlegging en een aantrekkelijk landschap. De opgave voor ons boeren is om dat alles te kunnen kwantificeren. Je prestaties als bedrijf betrouwbaar in beeld kunnen krijgen. Geloof me, er wordt druk geïnnoveerd om deze nieuwe perspectieven in cijfers uit te kunnen drukken. De grote vraag die we dan als boeren in Twente moeten stellen aan de regio: wat is het je waard? Dat hebben we nodig om dit nieuwe spel dat we spelen, om het Twentse buitengebied in stand te houden, te winnen.

Deze maand zijn de gemeenteraadsverkiezingen, ga eens op zoek naar de verkiezingsprogramma's om te kijken of je iets kunt vinden over de herpositionering van de boeren in Twente. Alleen samen kunnen we de grote uitdagingen voor Twente aan. En je weet: achter de wolken schijnt de zon.

Heleen Lansink is melkveehouder en agro influencer

*Ayfer Koç maakt na 12 jaar
raadswerk (tussen)balans op*

Ja, er is best wel veel veranderd sinds ze in 2010 aantrad als kersvers gemeenteraadslid voor het CDA in Enschede. Moeiteloos illustreert Ayfer Koç de politieke aardverschuiving, die zich binnen de lokale politiek in Enschede in drie raadsperiodes voltrok. 'Toen ik begon had de PvdA nog 9 zetels. In 2018 gingen hadden ze er nog maar 4 over. En er zijn periodes geweest dat de PvdA 19 zetels had. Ik heb Enschede zien veranderen van een rooie stad naar een meer diverse stad.' In vergelijking met de PvdA bleef haar CDA intussen redelijk stabiel. Vijf zetels toen ze begon, nu vier. De grootste verandering die zich voltrok is voor haar toch wel de toename van het aantal partijen in de gemeenteraad. In 2010 waren dat er 9, inmiddels zijn het er 13. 'En nu doen er in Enschede 18 partijen mee aan de verkiezingen!' Die versplintering baart haar zorgen.

Hard op de inhoud, zacht op de persoon

TEKST BEN SIEMERINK • FOTOGRAFIE EBO FRATERMAN

'Die 18 partijen zullen wel niet allemaal in de raad komen, maar met steeds meer eenmansfracties wordt het wel steeds lastiger om besluiten te nemen. Het raadswerk is complexer geworden, zwaarder. Zeker in een grote stad als Enschede. Gemeenten kregen meer taken en minder zeggenschap, waarbij de raad op afstand werd gezet door regionale samenwerking. Er komt ook steeds meer werk op het bordje van raadsleden. Als kleine fractie of als éénpitter ben je dan niet meer in staat de grote dossiers op te pakken, de diepte in te gaan. Je komt dan vaak niet veel verder dan het stellen van vragen.'

Collectief geheugen

Niet alleen de versplintering baart Ayfer zorgen, maar ook de toenemende 'omloopsnelheid' van raadsleden. 'Doordat steeds meer raadsleden vaak maar kort zitting hebben, gaat ook het collectief geheugen van de raad verloren. Dat is funest voor je controlerende taak. Je ziet ook dat de kwaliteit achteruit gaat. Niet alleen van de raad, maar ook van het college. Als er dan weer een nieuwe partij bij komt, dan schiet dat natuurlijk niet op! Voordat zo'n nieuweling alles doorheeft, dat kost gewoon tijd. En dan ben je weer een paar jaar verder.'

Echt een vak

Ayfer heeft zelf aan den lijve ervaren dat het tijd kost om je weg te vinden als lid van de gemeenteraad. 'Het is echt een vak, dat je moet leren. Je moet er tijd in steken. Je wordt echt in het diepe en voor de leeuwen gegooid als je voor het eerst moet optreden in de raad. Je moet weten wat jouw partij voor die tijd heeft gedaan, je moet weten waar je het over hebt, je moet weten welke vragen andere

Het zoeken van de verbinding maakt het raadswerk leuk en interessant.

partijen aan je kunnen stellen en je moet ook nog eens het debat aan kunnen gaan. Dus, zoveel dingen tegelijk. Dat is gewoon heel lastig. Je hebt deskundigen om je heen nodig die je kunnen helpen. Het kost je een jaar of twee voordat je het onder de knie hebt. Maar als je zover bent, dan begin je het steeds leuker te vinden. Want dan kun je ook echt iets doen.'

Zelf was Ayfer naar eigen zeggen soms wel vier, vijf dagen in de week met het raadswerk bezig. 'Nou had ik natuurlijk ook wel ambities. Ik was fractievoorzitter, zat in allerlei commissies en trok ook wel veel dingen naar me toe.'

Christelijke waarden

Wat was jouw drijfveer om de politiek in te gaan?

'Ik heb bestuurskunde gestudeerd en in die tijd kwam ik een student tegen die actief was binnen het CDJA. Via hem ben ik bij het CDA terecht gekomen. Eerst in het bestuur van het CDJA, later ook in het bestuur van het CDA. Ben campagneleider geweest. Ze wilden me al heel snel op de lijst hebben, maar dat kon niet want ik was ambtenaar bij de gemeente Enschede. Toen ik m'n eigen bedrijf had, kon ik in 2010 wel op de lijst. Mijn drijfveer om in de politiek te gaan was toch wel om van waarde te kunnen zijn voor de gemeenschap. Iets betekenen voor je naasten, je omgeving. Dat ik koos voor het CDA heeft te maken met de christelijke waarden. Solidariteit, rentmeesterschap, gespreide verantwoordelijkheid, gerechtigheid. Die uitgangspunten spreken mij heel erg aan en die zijn ook nog steeds heel actueel. Kijk naar de toeslagenaffaire, klimaatverandering, armoede.'

Oppositie

Toen Ayfer in 2010 aantrad in de raad maakte haar partij deel uit van de coalitie. Ook in de periode 2014-2018 zat het CDA nog in het college. Na de verkiezingen in 2018 echter belandden de christen-democraten in de oppositie.

Dat was wennen, zeker, want het CDA was toch heel lang een machtsfactor in de Enschedese politiek?

'Zeker. We hebben veel in het college gezeten. In het begin vond ik het best wel moeilijk. Maar al snel begon ik onze rol in de oppositie als een verrijking te zien. Je zit niet meer onder het juk van het coalitie-akkoord. Dus, je bent vrijer. Maar ook weer niet helemaal, want je was in het verleden als coalitiepartij natuurlijk wel verantwoordelijk voor allerlei besluiten. Dat kun je niet zomaar veranderen. En je moet er hard voor vechten om andere partijen achter je te krijgen voor je voorstellen, moties of amendementen. Dat maakt dat je veel meer moet investeren in andere partijen om ze te overtuigen van jouw verhaal. Het zoeken van de

verbinding maakt het raadswerk leuk en interessant. Daardoor ben je ook veel meer bezig met wat de stad nodig heeft. Je moet je steeds afvragen: wat is goed voor de stad en hoe zorg ik er voor dat ik een meerderheid krijg voor mijn voorstellen.'

Op de inhoud

Dat alles was voor Ayfer en haar fractie al snel af te stappen van de strategie oppositie voeren om het oppositie voeren. 'Het gaat er om dat je je idealen, zoals die in het verkiezingsprogramma staan, verwezenlijkt. Dus, we hebben gezegd: we gaan echt op de inhoud oppositie voeren. Soms gaan we met de coalitie mee, maar soms ook gaan we onze eigen weg. Ik moet zeggen, dat is eigenlijk best wel goed bevallen. Je bent constructief bezig, in plaats van negatief, alleen maar ergens tegen zijn. Daar help je je inwoners niet mee. Ik geloof daar ook niet meer in. Juist ook omdat we in een periode zitten met complexe problemen, terwijl de versplintering in de gemeenteraad alleen maar toeneemt. Juist nu heb je elkaar nodig om dingen voor elkaar te krijgen voor de mensen in je gemeente. Je hebt echt die verbinding nodig.'

Heeft die aanpak gewerkt?

'Ja, ik heb die samenwerking ook echt gezocht. Bijvoorbeeld als het ging om het coronafonds. We hebben nu een coronafonds. En bij de discussie over het terugbrengen van de menselijke maat bij de overheid, heb ik ook steeds gezegd: dat moeten we samen doen. Als op dit punt de coalitie en oppositie tegenover elkaar staan, help je de burger niet.'

Noodopvang

Dat het zoeken van samenwerking vruchten afwerpt bleek volgens Ayfer ook toen de gemeente werd overvallen door een 'aanwijzing' vanuit Den Haag een de noodopvang voor vluchtelingen in te richten op vliegveld Twenthe. 'Daar stonden echt twee kampen tegenover elkaar. De linkse partijen hadden het over barmhartigheid en zeiden: het moet gewoon geregeld worden, dus laat maar komen die vluchtelingen. De rechtse partijen stonden er heel anders tegenover. Die zeiden: wat gebeurt hier eigenlijk en moet dat allemaal wel. Aanvankelijk waren er partijen die naar de Raad

'De overheid is op dit moment gewoon ziek. De overheid zit tegen een burn out aan.'

van State wilden om de noodopvang tegen te houden. Met het CDA zat ik er heel anders in: Jongens, we hebben hier een humanitair en landelijk probleem, maar dat moet wel opgelost worden. Laten we goede, zakelijke afspraken maken met het COA, zodat die mensen in elk geval fatsoenlijk worden opgevangen. Maar onze lokale ondernemers er ook baat bij hebben. Ik heb daarover moties ingediend, waarvoor ik een groot deel van de raad meekreeg. Maar ik heb ook landelijk aan de bel getrokken. Wat hebben jullie gedaan? Dit was geen aanwijzing, maar een nep-aanwijzing. Die motie is ook wel tussen de stukken van leden van de Tweede Kamer terecht gekomen. En de staatssecretaris heeft ook excuses aangeboden voor deze aanpak. Uiteindelijk is het allemaal netjes geregeld en is het ook redelijk rustig gebleven. Met dank ook aan het ambtelijk apparaat en de burgemeester, is het allemaal vrij geruisloos verlopen.'

Menselijke maat

Op de vraag welke op dit moment de grote thema's zijn in Enschede, noemt Ayfer als eerste het terugbrengen van de menselijke maat bij de overheid. 'Wij zijn een van de eerste gemeenten in het land die daar onderzoek naar heeft gedaan. Welke ruimte hebben we daarin als gemeente. College en gemeenteraad gaan nu kijken hoe de adviezen uit dat onderzoek handen en voeten kunnen krijgen.' Armoede is volgens Ayfer ook een groot probleem in Enschede. 'We staan in de top 4 van minst kansrijke gemeenten van Nederland.' En dan is er nog het thema veiligheid. 'Of het echt onveiliger is geworden in Enschede, is moeilijk te zeggen. Het is vaak ook een gevoel van mensen. Maar ik heb zelf wel het aantal drugsdealers in de binnenstad zien toenemen de afgelopen 12 jaar. De drugsgerelateerde criminaliteit is echt wel toegenomen.'

Verruwing

Landelijk is het politieke debat nogal verhard. Is dat lokaal ook zo?

'Die tendens zie je ook wel lokaal. De sfeer wordt harder. Door de versplintering op de flanken wordt de verruwing van het debat ook wel zichtbaar in de raad. Daar hebben we als raad ook wel over gesproken. Moet dat nou zo? Als raad heb je ook een voorbeeldfunctie. Je bent het bestuur van de stad. Dan moet je wel letten op je gedrag en wat je doet in de openbaarheid. Ik zeg altijd: wees hard op de inhoud en zacht op de persoon. Dat is heel belangrijk. Juist in deze periode van

polarisatie en verharding moet je als politicus laten zien dat het echt anders moet. En een verbindende rol moet spelen. Als grootste oppositiepartij hebben we daar ook zeker een rol in.'

Denk je dat bij de komende gemeenteraadsverkiezingen de opmars van de lokale partijen verder doorzet? En dat de traditionele landelijke partijen verder zullen afkalven?

'In Enschede zullen de lokale partijen zeker blijven. Hoewel er ook wel sprake is van een kentering. In de grote steden

is er sprake van een forse afname van lokale partijen, maar in Twente is er juist sprake van een stijging. En de afkalving van de traditionele landelijke partijen zie ik ook wel doorgaan. Hoewel je ook wel ziet dat in tijden van crisis mensen toch weer meer neigen naar een veilige midden-partij. Ik zie afkalving van de traditionele partijen als een signaal van de kiezer. Die partijen moeten zich afvragen, wat zit daar nou onder? Waarom wordt er ook lokaal steeds vaker naar andere partijen gekeken?'

Onbehagen

Wat zit er dan onder, dat steeds meer kiezers zich afwenden van de traditionele partijen?

'Onbehagen. Zich niet gehoord voelen. Wij kampen in deze periode met enorme problemen. Op het gebied van de zorg, wonen, kansenongelijkheid, klimaat, de rechtstaat, het onderwijs. Allemaal problemen, waar we op dit moment geen oplossing voor hebben. En die problemen worden ook niet fundamenteel en structureel goed aangepakt. De overheid is op dit moment gewoon ziek. De overheid zit tegen een burn out aan. Dat zei Tom-Jan Meeus ook al in zijn column in de NRC.'

Kunnen de traditionele partijen dat dan oplossen? Want die moeten zich dan als het ware zelf opnieuw uitvinden?

'Wij kunnen dat op lokaal niveau natuurlijk niet alleen. We zijn afhankelijk van wat er landelijk gebeurt. Je ziet nu dat er met het nieuwe coalitie-akkoord heel veel geld beschikbaar is. Maar het is de vraag of je met al dat geld alle problemen kunt oplossen.'

Geworteld

Is er in de toekomst nog wel een rol weggelegd voor een middenpartij als het CDA?

'Er is zeker nog wel een rol weggelegd voor het CDA. Maar dan moeten ze wel laten zien wat die mooie christen-democratische uitgangspunten over rentmeesterschap, gespreide verantwoordelijkheid en solidariteit in de praktijk betekenen. Kijk, het CDA is landelijk nog altijd de grootste lokale partij. Ik denk dat ze dat ook wel zullen blijven. Vergeet niet, de raadsleden die lokaal op de lijst staan voor het CDA, dat zijn mensen die geworteld zijn in de samenleving. Die hebben een netwerk, die weten wat er speelt. Lokale CDA'ers, die zich met hart en ziel hebben ingezet voor de samenleving mag je niet afrekenen op wat er landelijk gebeurt. En ik vind het ook niet goed dat landelijke politici zich bemoeien met de

Ayfer Koç: van vluchteling tot politica

Ayfer Koç is negen jaar als ze in 1980 met haar vader als vluchteling in het oosten van Nederland terecht komt. Ze groeide op in een Syrisch-orthodox gezin met vijf kinderen in de stad Mardin in het zuid-oosten van Turkije. Als christelijke minderheid in een vijandige omgeving. Na aankomst in Nederland zit Ayfer met haar familie acht maanden ondergedoken in een kerk in Lochem. De liefdevolle opvang door vrijwilligers heeft haar gevormd. Het gezin strijkt uiteindelijk neer in Enschede.

Daar studeert Ayfer bestuurskunde aan de UT, waar ze ook haar eerste voorzichtige schreden op het politieke pad zet bij het CDJA. Ze is vervolgens werkzaam bij Centraal Beheer en als ambtenaar bij de gemeente Enschede, maar begint later ook een advies- en coachingbureau voor jonge, multiculturele talenten. In 2021 ontvangt ze mede hiervoor een award voor inspirerend vrouwelijk leiderschap van het Women Economic Forum.

In 2009 trouwt ze met Pieter Omtzigt. De opvoeding van vier dochters en een drukke baan in haar eigen bedrijf weerhoudt haar er niet van snel carrière te maken binnen het CDA in Enschede. Vanaf 2010 is ze raadslid voor de lokale christendemocraten, de laatste acht jaar als fractievoorzitter, waarvan de laatste vier in de oppositie.

In september 2021 kondigt Ayfer aan niet langer beschikbaar te zijn als lijsttrekker en fractievoorzitter voor een eventuele volgende raadsperiode. Dat heeft vooral te maken met de (media)storm waarin ze als 'vrouw van' tegen wil en dank terecht is gekomen als echtgenoot Pieter met een burn out thuis komt te zitten en na de 'functie elders'-affaire uiteindelijk met veel rumoer vertrekt uit het CDA. In een schriftelijke verklaring zegt Ayfer over haar besluit om de lokale politiek vaarwel te zeggen onder meer het volgende: 'De afgelopen tijd was door de gebeurtenissen binnen het landelijk CDA een enorme worsteling voor mij, mede door de grote persoonlijke impact op mijzelf en mijn gezin.' Voor TKKR kijkt Ayfer Koç nu, aan de vooravond van de gemeenteraadsverkiezingen, terug op twaalf leerzame, turbulente, maar vooral toch ook mooie jaren in de lokale politiek.

gemeenteraadsverkiezingen.'
Hoe moet de nieuwe bestuurscultuur op lokaal niveau gestalte krijgen?

'Door meer samenwerking. Partijen moeten samen optrekken om de complexe problemen aan te pakken. Het belang van de stad en dorpen moet voorop staan, partijen moeten zich niet verliezen in partijpolitiek gekonkel. Er moet beleid voor de lange termijn worden gemaakt, in plaats van focussen op de waan van de dag. Dus, minder sturen op incidenten.'

Burgerberaden

Zou er misschien ook iets fundamenteel moeten veranderen in het hele politiek-bestuurlijke systeem. Bijvoorbeeld op basis van de ideeën van David van Reybrouck over burgerberaden?

'Ik denk wel dat je daar serieus naar moet kijken. We hebben wel eens iets dergelijks gedaan in Enschede met een G1000 burgerberaadconstructie over het instellen van een vuurwerkverbod. Maar burgerberaden moet je alleen inzetten als het gaat om complexe problemen.

Een burgerberaad is alleen zinvol bij complexe problemen. Zoals de energietransitie. Zo'n burgerberaad komt dan een aantal dagen bij elkaar om zich over een probleem te buigen.

En dan op voorwaarde dat het gaat om een representatieve, a-selecte vertegenwoordiging van de bevolking, die op basis van heldere, transparante criteria zijn uitgeloot. Maar, zoals gezegd, zo'n burgerberaad is alleen zinvol bij complexe problemen. Zoals bijvoorbeeld de energietransitie. Zo'n burgerberaad komt dan een aantal dagen bij elkaar om zich over een probleem te buigen. Ze mogen ook advies inwinnen van experts. Op basis daarvan komen ze dan met een advies aan de lokale politiek. Dat hoeft niet altijd te betekenen dat die het advies ook overneemt. Ze moeten dan wel een gegronde reden hebben om het niet over te nemen. Maar het is wel belangrijk dat burgers ook eens aan de achterkant zien waar politici tegenaan lopen, maar ook hoe complex bepaalde problemen zijn.'

Heb je het idee dat je na 12 jaar iets hebt bereikt?

'Zeker. Ik heb moties ingediend op het gebied van armoedebeleid, het

aanpakken van topinkomens en het verbeteren van de binnenstad. Maar ook een initiatiefvoorstel gemaakt over laaggeletterdheid en ik was aanjager voor een nieuwe toekomstvisie voor de stad. Je doet het natuurlijk niet in je eentje. Je bent dan wel initiatiefnemer, maar je hebt altijd anderen nodig om iets te bereiken. Niet alleen je fractiegenoten, maar ook andere partijen. Die moet je wel enthousiasmeren en overtuigen van het belang van dingen.'

Niet klaar

Waarom stop je er nu mee? Was het klaar?
'Nee, ik was niet klaar. Maar ik zit nu in een periode dat ik aan het kijken ben wat ik wil gaan doen. Ik ben nu aan het afstuderen. De certified controllers opleiding aan de VU, een postdoctorale studie. Dus wat meer de financiële kant op. Vorig jaar ben ik al tijdelijk gestopt met eigen bedrijf, omdat ik teveel op m'n bordje had.'

Over haar toekomstplannen wil Ayfer in dit stadium niets kwijt.. 'In een radioprogramma werd mij gevraagd of ik dat wilde en toen heb ik gezegd: dat sluit ik niet uit. Vervolgens kwamen er berichten in de media dat ik overwoog om de landelijke politiek in te gaan. Maar dat is nu niet aan de orde. Het kan vele kanten op gaan. Er spelen meerdere opties, maar daar kan ik nu nog niks over zeggen.'

Stop je nu ook bij het CDA?

'Nee, nee, ik stop niet bij het CDA. Lokaal heb ik geen problemen met het CDA. Dat is ook precies de reden dat ik ben gebleven voor al die CDA afdelingen. Ik vind het onterecht dat lokale afdelingen worden afgerekend op wat er landelijk gebeurt.' ■

16 maart

De lurven van de gemeenten zitten geklonken aan de donder van de burger en vandaag is er het nekvel van partijen om weer eens innig vast te grijpen!

Ja, jij mag jouw partij, jouw lijst, jouw keuze, koesteren, een knuffelkleurtje rood geven. Een gevoel delen van wij naast zij!

Ja, jij mag jouw partij, jouw lijst een draai om de oren geven door eens op een ander te stemmen. Burgers mogen vandaag uitdelen!

Waarom zou je wegblijven, wegstijgen, wegwensen, wegpraten? Het gaat om jouw straat, jouw wijk, jouw stad, jouw platteland. Je bent niet alleen.

Kom op, schraap je vertrouwen bijeen zodat jouw uitverkorene kan rammelen, stampij maken, wanneer de toekomst wordt besproken, raadbreed gewogen.

Democratie in Oekraïne zowel als hier is dat jij als burger, iedere vier jaar na een aanloop, een laatste overdenking, recht uit je donder een flirt mag geven.

Ervaar het ook als een vuist maken naar hen die honen over deze dag. Het is meer dan een duimpje, een zetje. Elders wordt er om gevochten.

Dick Schlüter

**Voormalig provinciedichter en huidig
stadsdichter van Enschede**

Feestelijk programma rond tweede druk **Tukkerspotten**

Met een feestelijk programma in theater Concordia in Enschede wordt op zaterdag 26 maart de nieuwe druk van het boek Tukkerspotten van Martin ter Denge gepresenteerd. De eerste druk van deze handleiding voor succesvolle omgang met Twentenaren was binnen een paar weken uitverkocht. De tweede druk is uitgebreid met acht nieuwe hoofdstukken.

In Tukkerspotten bespreekt Rijssenaar Ter Denge de raadselachtige ziel van de Twentenaar. Ter Denge, zelf ras-

Tukker, zoekt gemoedelijk, geestig en erudiet naar typische kenmerken van zijn volk. Het hele alfabet komt voorbij, van Alcohol tot Zwijgen. Af en toe, omdat het gewoon moet, is hij kritisch over de regionale neiging om alles wat 'anders' is met een zeker wantrouwen te bejegenen.

In het speciale programma op 26 maart in Concordia komen al deze aspecten van het boek aan de orde. Uitgever Paul Abels zal de schrijver, die ook kan zingen en gitaar spelen, het hemd van het lijf vragen. En als kers op de taart is er een verrassend optreden van cabaretière Nathalie Baartman, die het voorwoord voor Tukkerspotten schreef.

Het programma in Concordia begint om 15.30 u. Het boek is deze middag in de zaal te koop voor €10 in plaats van €17,50.

Cruiffiaanse kijk op gemeentepolitiek

IN DE POLITIEKE ARENA HOEF JE HET NIET MET ELKAAR EENS TE ZIJN. EN MAG JE KEI HARD DEBATTEREN. OP DE INHOUD IS HET NIET SNEL GRENSOVERSCHRIJDEND. ER IS ZEKER MEER TOEGESTAAN DAN IN HET NORMALE PUBLIEKE DOMEIN. MAAR ER ZIJN GRENZEN EN DIE WORDEN ANNO 2022 TE VAAK OVERSCHREDEN. OM HET SPEL VAN DE VERKIEZINGEN EN DE TOENEMENDE POLARISATIE EEN BEETJE TE BEGRIJPEN, ZOEK IN MIJN TOEVLUCHT TOT HET CRUIFFIAANSE DENKEN. DE TAAL VAN HET VOETBALSPEL BEGRIJPEN VELE NEDERLANDERS. ALTIJD OOG HOUDEN VOOR HET GEHELE SPEELVELD IS EEN VAN ZIJN UITGANGSPUNTEN. ZEKER BRUIKBAAR IN DE POLITIEKE ARENA.

TEKST WIM HULLEGIE • FOTOGRAFIE GWENDOLYN DE VOS

In de samenleving is het anno 2022 niet voor iedereen weggelegd om inhouds- en betrekkningsniveau goed te onderscheiden. Het hele speelveld van de democratie wordt verstoord door een paar spelers die alleen maar met een gestrekt been de duels ingaan. Ik ben geen fatsoensrakker, maar het ordinaire gehakketak op de persoon belooft niet veel goeds voor de komende gemeenteraadsverkiezingen. Uiteraard moet de stem van een protesterende minderheid en/of meerderheid beter gehoord worden in een democratische samenleving. Niet om het eens te worden met elkaar, maar om met elkaar en naast elkaar te leven met inachtneming van minimale fatsoensnormen.

Verkiezingsbelofte

Een decennium geleden was ik lid van het bestuur van een plaatselijke voetbalclub op het Diekman. We maakten met de burens (o.a. het zwembad en scholen) een realistisch en praktisch plan voor een modern sportpark. De wethouder van dienst met flinke doorzettingsmacht blokkeerde de boel echter volledig. Hij was alleen gericht op zijn eigen verkiezingsbelofte, namelijk de geïsoleerde aanpak van het zwembad.

We werden gek van het breedtespel van de beleidsmakers en ingehuurde projectmanagers die inmiddels aan andere dure projecten werken in andere delen van het land. Frustratie alom.

Mensen met een beperking

Een ander nog veel schrijnender voorbeeld, waar we als burgers in mijn stad Enschede mee te maken hebben, betreft de toegankelijkheid voor burgers met een beperking. De VN en de Algemene Rekenkamer zeggen al jaren dat het anders moet. Realiteit: er is geen politieke partij die iets onderneemt. En bij de overheveling van taken van het Rijk naar de gemeente in het Sociaal Domein vertelt de ingehuurd projectmanager tijdens een presentatie dat de mensen met een beperking zeker niet vergeten worden in het nieuwe beleid. Niemand gelooft deze mooie praatjes. Opnieuw frustratie alom.

Cocktail van ongenoegen

Het ongenoegen van de mensen met een beperking is van een andere orde dan mijn ongenoegen over de wijze waarop de stad wordt bestuurd. Of, zo u wilt, mijn onvermogen daar iets aan te veranderen. Deze cocktail van ongenoegens is simpel uit te breiden. In iedere wijk van elke stad speelt wel iets. Deze ongenoegens vormen een voedingsbodem voor de opkomst van bewegingen of partijen die het ongenoegen proberen te kanaliseren en mobiliseren. Linksom of rechtsom. Hoe komen we uit de maatschappelijke impasse en polarisatie? Als Cruijff nog leefde hadden we het hem kunnen vragen. Hij heeft het totaalvoetbal tenslotte over de hele wereld uitgerold.

De driehoek van Cruijff

Ik gebruik de Cruijffiaanse driehoek om de huidige politieke problemen te analyseren. Vertaald naar organisaties komt de driehoek van Cruijff neer op een andere rol van de ondersteunende diensten ten opzichte van de voetballers op het veld. Het voetbal en de voetballers moeten centraal staan, met de punt van de driehoek naar boven. Nu hebben Bestuur en Technische Staf een te grote rol. Volgens Cruijff worden ze te belangrijk gemaakt. Hetzelfde zie je bij gemeentelijke- en andere overheidsinstanties.

Ballen in de breedte

Het rondspelen van ballen in de breedte door bestuur en technische

Het rondspelen van ballen in de breedte door bestuur en technische staf (ambtenaren) is een doel op zich geworden in bestuurlijk en ambtelijk Nederland.

staf (ambtenaren) is een doel op zich geworden in bestuurlijk en ambtelijk Nederland. De angst om de bal en de controle te verliezen is te vaak het uitgangspunt bij beleidsmakers. Risicoloos spel wordt de norm en de boel wordt juridisch helemaal dichtgetimmerd als het echt moeilijk wordt. Niemand verantwoordelijk, niemand aansprakelijk. En de probleemeigenaar - omdat lelijke begrip maar eens te gebruiken - is afwezig. De burgers worden met de punt van de driehoek naar achter gezet. Geen pressie naar voren. De vrije ruimte benutten we niet en brengen we ook onvoldoende voor het voetlicht.

Dit is volgens het Cruijffiaanse denken onwenselijk. Voetbal is simpel zeggen we dan tegenwoordig. Maar niets is zo moeilijk als simpel voetbal. Steeds komt het er op aan om de lopende derde man in de vrije ruimte - liefst in de diepte - aan te spelen. We moeten in ieder geval met de punt naar voren spelen en de burger in de goede positie zetten.

Complexiteitsdenkers

In wetenschappelijk termen kunnen we Cruijff een complexiteitsdenker noemen. Complexiteitsdenkers gaan uit van de praktijk. Je moet het gehele speelveld van de praktijk overzien. Inzoomen, om vervolgens weer uit te zoomen. Als je te maken hebt met een complexe praktijk (een stad of een ziekenhuis besturen) kun je die organisatie het beste als een levend systeem benaderen. Cruijff paste dit principe van de complexiteit toe op de praktijk als voetballer, als trainer en als beleidsmaker. Praktijkkennis staat centraal bij de complexiteits-

benadering. Het gaat er bij Cruijff altijd om de speler op het veld te dienen en beter te maken. De bestuurder ondersteunt. Waarom lukt het niet om 'Cruijffiaans' te denken in de politiek, maar diens filosofie ook breder in de maatschappij op het gebied van onderwijs en wetenschap te laten landen?

Politiek trilemma

De globaliseringsparadox van Dani Rodrik geeft een verklaring. Hij

Oerwoud van nieuws?

**Elke zondag een weekoverzicht
van de landelijke kranten.**

En wat gebeurt er dichterbij huis?

**Weekoverzicht regionaal nieuws
van diverse Twentse media.**

What's new(s) TKKR.nl

TKKR.

Bezoek onze website

www.leeftwente.nl

**Het allernieuwste
woningaanbod
aangeboden door
de NVM makelaars
in het prachtige
Twente!**

Als eerste op de hoogte zijn van het nieuwste woningaanbod in Twente? Leef Twente geeft je een sneak preview van alle woningen die binnenkort in verkoop komen bij de NVM makelaars in Twente. Het geeft je bovendien een inkijkje in het Twentse leven en alles wat er voor nodig is om optimaal te genieten van dit bijzondere stukje Nederland.

SANS
sans-online.nl

**Wie heeft wat gepresteerd
afgelopen week?**

**De sportieve hoogtepunten
elke zondagavond op TKKR.nl**

TKKR.

Bezoek onze website

beschrijft de aanwezigheid van een intrinsiek spanningsveld tussen politieke democratie, economische globalisering en de soevereiniteit van een natiestaat of een landstreek, zoals bijvoorbeeld Twente. Een 'onmogelijk trilemma': je kunt niet tegelijkertijd soevereiniteit, democratie én globalisering optimaliseren volgens Rodrik. Als je de globalisering en de democratie wilt behouden, boet je in op nationale soevereiniteit. Bij een geglobaliseerde markt bepalen de handelspartners de regels of we verwaarlozen de eigen soevereine regels. We hebben tegenwoordig te maken met hyperglobalisering. Globalisering en democratie samen vraagt om internationaal bestuur en dit gaat ten koste van de soevereiniteit van de natiestaat. Democratie en het fier overeind houden van de natiestaat gaat ten koste van de globalisering.

Totaalvoetbal als oplossing

Cruijff zou dit trilemma anders aanpakken. De globaliseringsparadox is een complex gegeven, maar oplosbaar met totaalvoetbal. Cruijff zou de relaties tussen democratie, globalisering en democratie zien als een complex fenomeen en ze als zodanig niet lineair behandelen. Een fenomeen dat complex is, moet je complex benaderen. Het zijn geen afzonderlijke legoblokjes, die je wel of niet kunt stapelen. Dani Rodrik vertegenwoordigt de lineaire denkers in economenland, maar ook in de gezondheidszorg, onderwijs of bij bestuurders. Lineair monocausaal denken is het gangbare model om naar problemen te kijken. Je ziet het zeker bij de overheid. Er wordt ingezoomd op een klein gedeelte van het speelveld, met één- tweetjes tussen onderdelen. Het uitgangspunt wordt dan: we nemen een deelprobleem op de vierkante millimeter en doen onderzoek op basis van het *ceteris paribus* principe (gelijkblijvende omstandigheden en één variabele). Soms levert dit nuttige gespecialiseerde informatie op, maar om in voetbaltermen te blijven: het levert vooral voetballers op die de bal hoog kunnen houden maar dit trucje tijdens de wedstrijd niet kunnen gebruiken.

Amateuristische pottenkijkers

We hebben een kenniseconomie gecreëerd waarbij de praktijk is weggemoffeld in de punt naar beneden van de driehoek. Praktijkkennis wordt weggezet als kennis van amateuristische pottenkijkers. Men praat vooral over het belang van de praktijk, maar verandert

niets. Dit is een uitspraak van Voermans en Waling in het boek *Gemeente in de genen*. De verhouding tussen de hoogopgeleide beleidsmakers en ons burgers knelt volgens Voermans en Waling. De beleidsmakers van nu zijn technocratisch geworden, is het verwijt. Uiteraard zitten de beleidsmakers, projectmanagers of ambtenaren je niet bewust te pesten. Maar ze denken niet Cruiffiaans. Oplossingen bestaan uit het toevoegen van nog meer regels en instructies. Het resulteert - met de beste bedoelingen - in nog meer balletjes breed.

Niets zo moeilijk als simpele politiek

Naoberschap is wereldberoemd in Nederland. Het Twentse gemeenschapsgevoel is groot. Maar, globalisering speelt ook al eeuwen een rol. De familiebedrijven van de Van Heeks en Stork hebben Twente op de wereldkaart gezet. Het democratische proces hebben de Tukkers zelf afgedwongen in de 19e en 20ste eeuw. Soevereiniteit, globalisering en democratie zullen we op een Cruiffiaanse manier moeten afstemmen. Dit is nodig om het toenemende maatschappelijk ongenoegen in Twente in goede banen te leiden. Ieder normaal denkend mens beseft dat democratie en bureaucratie bij elkaar horen. We moeten accepteren dat het vertragen van beslissingen soms nodig is om impulsieve afslagen van te machtige mensen te voorkomen. Zeker in een wereld waar hyperglobalisering op de loer ligt, heb je een sterke democratie nodig. Dat is één van sterke kanten van democratie. Maar *onnodige* vertragingen moeten we voorkomen. De grootste fout die we kunnen maken, is dat we alle ongenoegens op één of twee hopen gooien, met als gevolg dat we polariseren.

Democratie is ooit uitgevonden om met en naast elkaar te leven zonder dat je hetzelfde wereldbeeld deelt met elkaar. Steden en dorpen in Twente zijn 'in democratische zin eigendom' van de burgers in Twente. Politiek is simpel. Maar niets zo moeilijk als het bedrijven van simpele politiek. Zelfs voor een Tukker. Democratie begint in de gemeente. Dat is de basis van een democratische samenleving.

Dus, ga stemmen a.u.b.. Er valt genoeg te kiezen in Twente. ■

Wim Hullege is fysiotherapeut en wetenschapsfilosoof

METRO'S FINEST: Metropool helpt talent juiste afslag te nemen op weg naar succes

Singer-songwriter Chris Egbers en de band Primaat zijn de eerste kandidaten in het talentbegeleidingsproject Metro's Finest van poppodium Metropool. Een jaar lang krijgen de talentvolle acts ondersteuning van Metropool bij alles wat ze nodig hebben om hun doelen te bereiken en dromen na te jagen. Het ultieme doel van Metro's Finest: 'Alle vette sh*t komt uit het oosten.'

Talentcoördinator Luuk Schmidt van Metropool: 'Het is niet zo dat wij de weg kunnen bieden naar succes. Het is een vorm van samenwerking waarbij ons netwerk en kennis een hele grote meerwaarde hebben voor

de talenten. Maar de acts moeten het uiteindelijk echt zelf doen. Wij helpen ze om de juiste afslag te nemen.' De afgelopen tijd hebben beide acts kennis kunnen maken met alle facetten van een carrière in de popmuziek: marketing,

programmering, productie, techniek, enz.. Op basis daarvan zijn er verschillende plannen opgesteld. Luuk Schmidt: 'Er wordt bijvoorbeeld een langetermijnplan gemaakt met het programmeringsteam, waarin vragen worden gesteld als: wat wil je dit jaar gaan doen, waar wil je staan over vijf jaar en hoe word je klaargestoomd om na dit traject je vleugels te spreiden? Uit deze gesprekken ontstaan dan weer nieuwe plannen.'

PRIMAAT

De twee acts voor Metro's Finest zijn volgens Luuk Schmidt niet alleen gekozen

vanwege hun muzikale talent of omdat het leuke persoonlijkheden zijn. 'Het zijn twee totaal verschillende acts, dat maakt het heel leuk. De acts ondernemen naast hun muziek ook nog erg veel. Over Primaat zegt hij: 'Een heel bijzondere band, die probeert heel actueel te zijn. Zij proberen de muziek voor hun liedjes klaar te hebben en maken hun teksten pas als er iets actueels gaande is. Hun muziek heeft een heel hoog feestgehalte, maar daarnaast is het ook nog een ontzettend ondernemende groep.'

Chris Egbers maakt volgens Luuk Schmidt documentaires, schrijft veel stukken, probeert zelfs een community te bouwen en verhalen van anderen te vertellen door middel van zijn muziek. 'Hij is veel meer dan alleen een muzikant.'

CHRIS EGBERS

Chris Egbers (21) komt oorspronkelijk uit Leeuwarden maar kwam voor zijn studie aan het conservatorium naar Enschede. Zijn muziekstijl omschrijft hij zelf als 'onthaastende volkspop'. Met zijn muziek wil hij verbinding tot stand brengen in de samenleving: 'Ik vind dat er altijd twee kanten aan een verhaal zitten. Mensen die lijnrecht tegenover elkaar staan, kunnen nog wel dezelfde muziek mooi vinden. Misschien kan ik die twee iets dichter bij elkaar brengen.' Op dit moment is Chris druk bezig met het uitbrengen van een volledige EP, het in elkaar zetten van een documentaire

en andere projecten. Daarbij krijgt hij vanzelfsprekend de volledige ondersteuning van Metropool. 'Metro's Finest bevat me tot nu toe heel erg goed. Ik heb heel veel contact met de mensen daar, ze zijn heel behulpzaam en ik kan goed sparren over allerlei ideeën. Het is gewoon tof.'

Net als voor alle andere muzikanten zijn door corona ook voor Chris de afgelopen twee jaar zwaar geweest. Nu heeft de jonge singer-songwriter drukke maanden voor de boeg. 'Qua releases staat er in maart een single op stapel, in april waarschijnlijk nog een single en dan in juni een EP. Verder wil ik nu heel graag de documentaires gaan maken en hoop dat ik nu ook met hulp van Metropool op veel plekken kan gaan spelen. Kan ik nog iets inhalen van de afgelopen twee jaar.'

POTENTIE

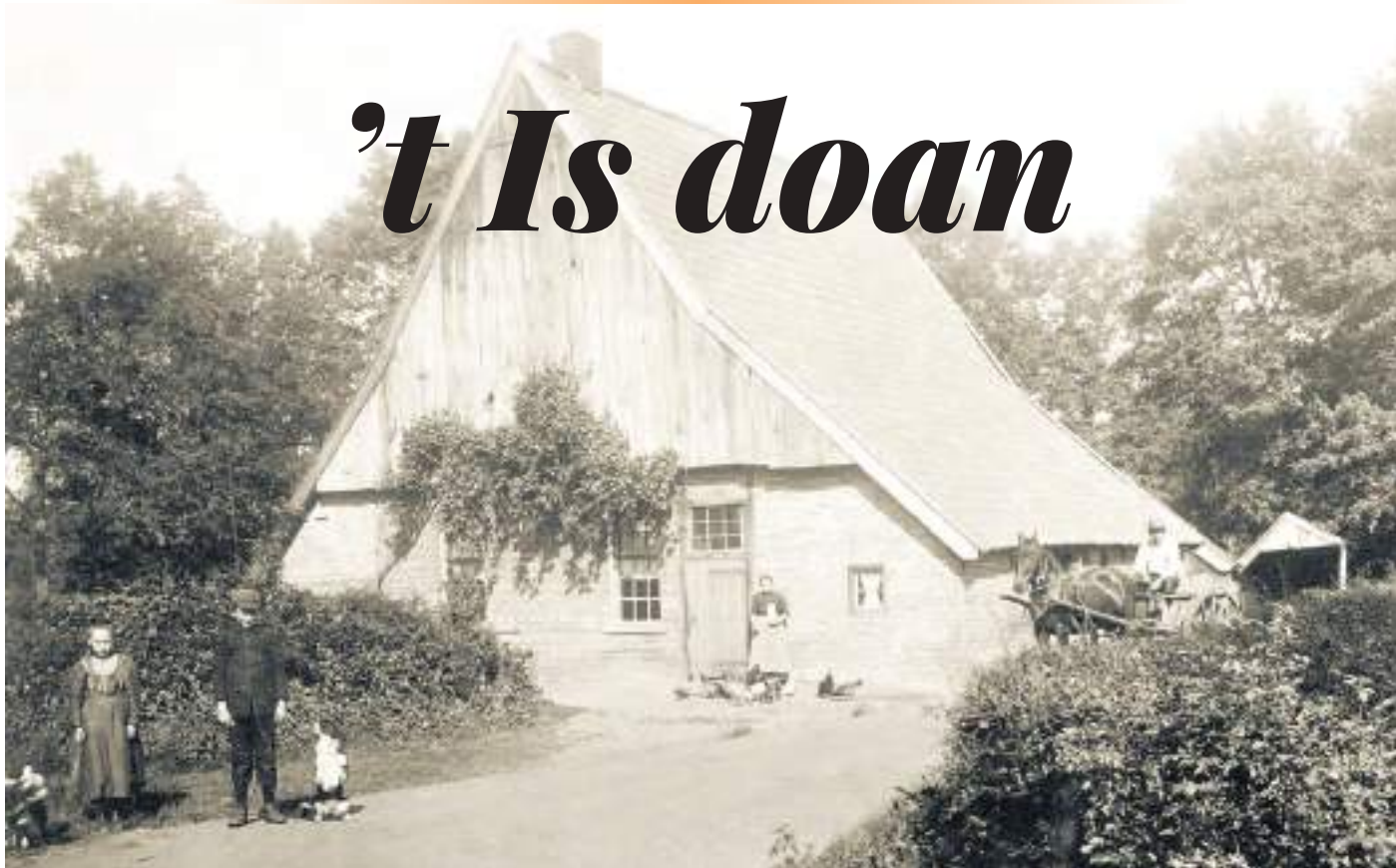
Zowel Chris Egbers als Primaat waren geen onbekenden bij Metropool, toen ze werden uitverkoren voor Metro's Finest. Beide acts doorliepen al verschillende trajecten, waarbij ze lieten zien potentie te hebben. Talentcoördinator Luuk Schmidt vertelt dat de lat hoog ligt. 'Potentie en heel goed zijn is niet genoeg om door te breken. Kwaliteit geeft niet altijd de doorslag. Het gaat ook om welke keuzes je maakt en waarin je opvalt. We doen dit niet omdat we het leuk vinden, we doen het met het idee dat het er in zit. Daarom willen we echt de potentie in de acts en persoon zien.' ■

Chris Egbers wil met zijn muziek verbinding tot stand brengen

TEKST **DAAN KEMNA**
FOTOGRAFIE **MAAIKE RONHAAR,**
SHERYL FLAMAND

't Is doan

Zes eeuwen Twents boerenleven aan de hand van één hoeve

TEKST THEO LEONÉ

Halverwege Delden en Goor ligt even ten noorden van de oude postweg de Ziethoverhoek. Historicus Jan ten Hove heeft de buurtschap gekozen tot navel van Twente. Hij kijkt zes eeuwen terug en beschrijft vanuit erva Ziethof hoe de wereld veranderde. **'t Is doan**. Van het boerenleven in het Twente van voor de Tweede Wereldoorlog blijkt weinig over.

De oudste schriftelijke vermelding van Ziethof dateert van 1315. In dat jaar had nieuwkomer Amsterdam amper duizend inwoners en gold het op twee dagen gaans gelegen Deventer als de grote stad. Ziethof zou de leverancier worden van families met namen als Siethoff en Sijthoff. Jawel, ook de grote Haagse uitgever heeft zijn wortels in Twente. Diverse boerenzonen emigreerden in de zeventiende en achttiende eeuw van het stam-erf naar de rijkdom van Holland. De kroniek *'t Is doan* vertrekt in de veertiende eeuw en stopt bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. De basis van het

boek is gelegd door de in 2010 overleden onderzoekster Rita de Koster. Na haar pensionering stortte de van moeders kant telg van de tak Sijthoff zich op de oorsprong van haar familie. Niet alleen richtte ze zich op de poppetjes. Ook volop aandacht voor de omstandigheden door de eeuwen heen.

Het toch al door plunderende soldaten zwaar getroffen Twentse platteland hield zich het liefst afzijdig bij het oorlogsgekletter.

Na het overlijden van Rita de Koster (1918) zette de Stichting Historisch Onderzoek Families Sijthoff het onderzoek voort en zorgde Jan ten Hove in oogstmaand 2021 voor de afronding. Resultaat: een rijk geïllustreerd boek van 216 lezenswaardige pagina's. Niet eerder is heel de geschiedenis van het Twentse platteland – en ver daarbuiten – opgehangen aan de historie van een enkele boerderij. Ter wille van de leesbaarheid is de geschiedenis van Ziethof opgedeeld in vier te behappen tijdperken.

Vervlogen boerenwereld

Soms wekt de schrijver de indruk dat de tijd op Ziethof dromerig zes eeuwen stil bleef staan. Spreekt dan in het spoor van de romantici over een vervlogen boerenwereld. Net zo goed is vol te houden dat Ziethof aan de postweg aan de frontlijn stond van internationale ontwikkelingen. Brandschattende legers trokken voorbij, plagen en ziektes. De schrale gronden werden in *naoberschap* en hard werken vakkundig benut in de cyclus van de seizoenen. Anders dan op de vette klei elders gaf het gemengde bedrijf de beste kansen. Vervaardiging van textiel, vrachtvervoer en het aanbieden van leeftocht leverden bijverdiensten op.

Onder de kop 'Magere mismaakte koetjes' diept de auteur beschrijvingen op uit de negentiende eeuw waarin gewag gemaakt wordt van koetjes met dunne billen en kleine opgedroogde uiers. De beesten gaven twee eeuwen geleden jaarlijks een liter of zevenhonderd melk. Niet slecht in het stelsel van het gemengde bedrijf. Een lachertje natuurlijk voor de gespecialiseerde melkveehouders in de veenweidegebieden en langs de grote

rivieren. Dankzij krachtvoer geven de Twentse koeien tegenwoordig het tienvoudige aan melk – vergeleken met de zeldzaam geworden heidekoe.

Horig goed

Ziethof begon waarschijnlijk als een horig goed van de landsheer van Overijssel, de bisschop van Utrecht. De horigheid werd omgezet in een leengoed van de familie Van Bevervoorde. Die op zijn beurt schoof de boerderij door naar Van Markelo. In 1466 is het Catharinaklooster in Almelo eigenaar. Pas in 1812 worden de Ziethofs baas op eigen erf.

't *Is doan* neemt de lezer mee naar een Twents schattingsregister uit 1475. Niet eerder bestond een compleet overzicht van de Twentse boerenstand. Aanleiding: David van Bourgondië heeft geld nodig om zijn leger te betalen. Aan zijn onderdanen om de buidel te trekken. Grote erven moeten drie Rijnse goudgulden dokken. Kleine erven

van een grotere hoeve, bedoeld voor de oude dag van de erfopvolger.

Forse boete

In 1606 loopt Ziethof een forse boete op van de Spaans gezinde drost van Twente, Johan Mulert tot Voorst. Ziethoverhoek moet zes goudgulden plus zes mud haver ophoesten. De mannen wordt laks gedrag verweten. Te laat waren ze gearriveerd om bij het beleg van Groenlo vrachtdiensten te verrichten. Het toch al door plunderende soldaten zwaar getroffen Twentse platteland hield zich het liefst afzijdig bij het oorlogsgekletter. In 1583 waren de Ziethovers ook al niet op komen dagen bij het beleg van Steenwijk. Nota bene tachtig kilometer ver, een tocht van zeker vier dagen.

Niet eerder bestond een compleet overzicht van de Twentse boerenstand.

kunnen met de helft volstaan. In het register voor Twente zijn 1291 volle boeren en 366 keuters opgenomen. Van 49 boerderijtjes wordt geen geld gevraagd – eenvoudig omdat ze te arm zijn.

In de Ziethoverhoek vinden de belastinggaarders drie erven waarvan geld te vragen is. In de schrijfstijl van die jaren: Sythoff, Ergelo en Scharphoff. Alleen Ziethof betaalt het volle pond. Argelo en Scherphof worden slechts aangelsagen voor 1,5 goudgulden. Erve Scherphof lijkt een afscheiding te zijn

Van de ongehoorzame onderdanen springt 't *Is doan* via Bommen-Berend en twee geloven op een kussen naar de Bataafse Revolutie. Napoleon in het land! Kadaster en kunstmest kondigen grote veranderingen aan. Wie had dat gedacht, de onderwijzer krijgt in 1818 een eigen huis. De gemeenschappelijke belangen worden gebundeld in een boerenbond. De moderne tijd rukt op.

't *Is doan* | 600 jaar boerenleven in Twente. Een uitgave van WBOOKS. Auteur: Jan ten Hove. ISBN 9789462584723. Prijs: 24,95. ■

Doe mee aan de dialoog over toekomst van Twente

Debatcentrum Pakhuis Oost organiseert, in nauwe samenwerking met de Werkgroep Regiometropool Twente, de Twentse Noabers en het nieuwe Twentse mediaplatform TKKR., een serie themabijeenkomsten over de toekomst van de regio. Doel is om - onder de noemer Panorama Twente 2050 - in dialoog met de inwoners van Twente een gezamenlijke agenda te maken en een zo breed mogelijk draagvlak te creëren voor de grote opgaven waar Twente de komende decennia voor staat.

Zaken als de energietransitie, stikstofproblematiek, 'verdozing' van bedrijventerreinen en plannen voor de Noordtak van de Betuwelijn maken het volgens de initiatiefnemers uiterst urgent dat de inwoners van Twente samen met de overheid, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties het heft in eigen hand nemen en op zeer korte termijn (meer) acties in gang zetten.

Een gezamenlijke, breed gedragen agenda moet Tukkers dichterbij elkaar brengen en samenhang aanbrengen tussen de diverse deelbelangen. Maar op deze manier wordt ook een lange termijn perspectief geschetst dat fungeert als ankerpunt (stip aan de horizon) voor voorspelbaar en effectief beleid. Een integrale agenda overkoepelt verder de huidige bonte lappendeken aan plannen en visies van de verschillende instituties en helpt alle betrokkenen en belanghebbenden om prioriteiten te stellen in de noodzakelijke acties. Noodzakelijk, omdat middelen, menskracht en ruimte schaars zijn/worden. Door de agenda en het

bijbehorende actieprogramma gezamenlijk jaarlijks of tweejaarlijks te updaten, kunnen nieuwe ontwikkelingen eenvoudig worden ingepast, maar ook ongewenste ontwikkelingen worden tegengegaan.

SNELLE ACTIE

De initiatiefnemers van Panorama Twente 2050 zien op dit moment een groot aantal ontwikkelingen, problemen en uitdagingen in de regio, die om snelle actie vragen. Zo verdwijnen steeds meer houtwallen en bosjes die ons zo kenmerkende Twentse

coumisselandschap vormen en grote natuurgebieden verbinden. Te veel stikstof maakt dat de oorspronkelijke soortenrijke, natuurlijke plantengroei plaats maakt voor grassen, bramen en brandnetels. De Twentse zandgronden en daarin gelegen natte venen, beken en poelen ondervinden steeds meer de concrete gevolgen van langdurige periodes van droogte door het opwarmende klimaat.

Door die ontwikkelingen neemt het aantal en de variatie aan dieren en planten aantoonbaar gestaag af. Ook is volgens Vitens de drinkwatervoorziening in Twente op korte termijn in gevaar, ook door de kwaliteit van het gewonnen water. Alleen al deze concrete feiten brengen het leefklimaat, welbevinden en de gezondheid van de huidige en komende generaties sluipend in groot gevaar!

RUIMTE VINDEN

Daarbij komt, dat er de komende jaren veel ruimte moet worden gevonden voor de bouw van nieuwe woningen, voor windmolens, zonnevelden, infrastructuur (weg en spoor) en bedrijven. Tegelijk moet er voldoende ruimte worden

FOTO MARTIN BOSKER

gereserveerd voor onze boeren, die onder toenemende druk en met behoud van een eerlijk verdienmodel ons (!) voedsel anders, duurzamer moeten gaan produceren. Dat alles in een samenleving die snel (blijvend) moet leren omgaan met een pandemie zoals corona en waarin de kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt niet gelijk genoeg zijn verdeeld.

Ondernemers worstelen met de onvermijdelijke duurzame opgave voor hun bedrijfsmodel: minder CO₂ en stikstof, zowel in het productieproces als in de keten.

Ook in Twente zijn er groepen burgers die wel en andere groepen die niet meekomen in het leven. Daardoor zijn er scheidslijnen tussen mensen aan het ontstaan. Dat roept gevoelens van polarisatie op en zet het Twentse *noaberschap* onder druk. En juist dat *noaberschap* hebben we nodig om de uitdagingen van deze tijd voor alle lagen van de bevolking succesvol aan te pakken.

IEDER VOOR ZICH

Natuurlijk is het zo, dat nu al de veertien Twentse gemeenten, de Regio, de Provincie Overijssel, het Rijk, Waterschap

Vechtstromen en Twente Board, met steun van kennisinstellingen als UT, ROC Twente en Saxion, vanuit hun eigen taak en verantwoordelijkheid werken aan een betere toekomst voor Twente. Met talloze (omgevings)visies, agenda's, plannen, (subsidie)regelingen en (actie-) programma's. Ieder voor zich. Maar de 'instituten' leveren met deze plannen en visies nog onvoldoende concrete resultaten op, met name omdat het draagvlak ervoor vaak te smal blijft.

De grote uitdaging is dan ook om na te gaan hoe Twente meer resultaten kan bereiken bij de aanpak van de urgente en complexe opgaven. De initiatiefnemers van Panorama Twente 2050 zijn er van overtuigd dat dit kan wanneer er veel meer wordt gedacht en gehandeld vanuit de leefwereld van de diverse groepen inwoners. De instituten zouden niet ieder voor zich, maar veel meer samen (met elkaar én met de inwoners van Twente) aan de slag moeten gaan. Immers, beleid dat inwoners wil bewegen om financieel bij te dragen en/of gedrag te veranderen is veel effectiever wanneer die inwoners dat beleid mede hebben vormgegeven. Een permanent systeem

Panorama Twente 2050 wordt afgetrapt met de volgende zes bijeenkomsten:

Donderdag 31 maart, 20.00 uur in het Balengebouw in Enschede: Verduurzaming van de economie.

Donderdag 14 april, 20.00 uur in 't Oale Roadhoes in Tubbergen: Transitie landbouw.

Donderdag 28 april, 20.00 uur in de Gieterij in Hengelo: Onderwijs en arbeidsmarkt.

Donderdag 12 mei, 20.00 uur in het Cultuurhoes in Borne: Ruimtelijke inrichting.

Donderdag 2 juni, 20.00 uur in De Kappen in Haaksbergen: Energietransitie.

Donderdag 16 juni, 20.00 uur in de Grolsch Veste: Democratische vernieuwing.

Volg de actuele ontwikkelingen rond Panorama Twente 2050 op www.pakhuis-oost.nl en/of www.tkkkr.nl

van jaarlijkse (adviserende) Burgerberaden of vergelijkbare raadplegingen van de inwoners, is daarbij onontbeerlijk.

DIALOOG

In eerste instantie zijn zes urgente thema's geselecteerd waarover de initiatiefnemers van Panorama Twente 2050 vanaf het komend voorjaar vanuit diverse invalshoeken de dialoog wil aangaan met de Twentse samenleving. Daarvoor worden niet enkel de *usual suspects* als bestuurders, politici, ondernemers en vertegenwoordigers van de verschillende instituten uitgenodigd, maar ook betrokken burgers, die mee willen denken, praten én doen. Met name jongeren worden opgeroepen zich te mengen in de dialoog, omdat het over hun toekomst gaat.

Doel van Panorama Twente 2050 is niet om het debat over de toekomst van Twente te voeren vanuit 'schuttersputjes', waarbij de tegenstellingen worden uitvergroot. Veeleer willen de initiatiefnemers in dialoog met de hele Twentse samenleving nagaan hoe de urgente uitdagingen waar de regio voor staat gezamenlijk en snel kunnen worden aangepakt. ■

WIJ HELPEN U MET BESPAREN DOOR TE VERDUURZAMEN

- ZONNEPANELEN
- WARMTEPOMP
- AIRCONDITIONING
- LAADPAAL

BESPAAR TOT WEL 100%
OP UW ENERGIEREKENING!

STIJLHOEVE
COMFORT CENTRE

DE DUURZAAMSTE ZAAK VAN TWENTE.

 Lidwinaweg 40 Zenderen

 0546 - 785 258

 info@stijlhoeve.nl

 stijlhoeve.nl

Sportclub Enschede en FC Twente: vader en zoon

TEKST AB GELLEKINK

FOTOS ARCHIEF SPORTCLUB ENSCHEDE

ZOALS WE WETEN HEELT DE TIJD ALLE WONDEN. MAAR WE REALISEREN ONS VEEL MINDER DAT DE TIJD OOK BEZIG IS IN HOOG TEMPO HERINNERINGEN UIT TE WISSEN. ALS WE DAT BETREKKEN OP VOETBAL IN ENSCHEDE, DAN CONSTATEREN WE DAT INWONERS VAN ENSCHEDE JONGER DAN 65 JAAR NAUWELIJKS NOG WETEN DAT ER IN ONZE GEMEENTE EEN TIJD WAS WAARIN NIET FC TWENTE DE BOVENTOON VOERDE, MAAR EEN 'ANDERE ENSCHEDESE CLUB'. ER IS EEN TIJD VÓÓR EN EEN TIJD NÁ DE OPKOMST VAN FC TWENTE. DIE OMSLAG VOND PLAATS IN 1965. IN HET ONDERSTAANDE FOCUSSEN WE ONS OP DE TIJD VÓÓR FC TWENTE. WE HEBBEN HET DAN OVER DIE 'ANDERE ENSCHEDESE CLUB'. OVER SPORTCLUB ENSCHEDE.

Sportclub Enschede werd opgericht in 1910. Het tenue werd witte broek en zwart shirt, met het stadswapen links op de borst. Legendarisch werd het deuntje *'Witte broek en zwarte trui, dat zijn de Sportclub-lui'*. Het duurde niet lang of de vereniging heette in de volksmond gewoon 'Sportclub', zonder verdere aanduiding. Dat was ook niet nodig, want de vereniging zou al snel de boventoon voeren in de Enschedese voetbalwereld. Reeds zes jaar na de oprichting promoveerde de vereniging naar de hoogste klasse. Die status zou Sportclub, ook nadat het betaald voetbal zijn intrede deed, onafgebroken volhouden tot 1965, het jaar waarin FC Twente werd opgericht. Dan hebben we het dus over 49 aaneengesloten jaren, zeg een halve eeuw. In die lange periode zijn er maar drie andere Enschedese clubs geweest, die ooit in de hoogste klasse uitkwamen. Dat waren PW (1917-1920), Enschedese Boys gedurende 28 seizoenen (1922-1955) met vijf seizoenen onderbreking door degradaties, en Rigtersbleek drie seizoenen (1953-1956). Veel is er destijds gesproken over de grote rivaliteit tussen Sportclub en de Boys. Echter keken de 'zwarten' met een zeker superioriteitsgevoel naar de 'groenen' en was de animositeit van zwart naar groen aanzienlijk minder dan omgekeerd.

KAMPIOENSCHAPPEN

Sportclub Enschede boekte in die halve eeuw op het hoogste niveau ook vele successen. Tussen 1924 en 1943 werden vijf kampioenschappen behaald. In de jaren tot 1950 kende het Nederlandse voetbal vijf regionale eerste klassen, waarvan de kampioenen in een nacompetitie streden om de landstitel. In 1924 werd dat Feijenoord (Sportclub vierde), in 1932 Ajax (Sportclub derde), in 1936 Feijenoord (Sportclub

derde) en in 1943 ADO (Sportclub vierde). Maar één keer, in 1926, slaagde Sportclub er in kampioen van Nederland te worden. Het eindigde als eerste in een nacompetitie met Feijenoord, MVV, Be Quick Groningen en Stormvogels, waarbij het onder meer twee keer van Feijenoord won. Het kampioenschap werd op 30 mei 1926 een feit met een 3-1 overwinning in de uitwedstrijd tegen MVV. Naast Sportclub met vijf titels zou ook Enschedese Boys in 1950 eenmalig kampioen worden van de eerste klasse Oost, maar in de nacompetitie eindigde de club onderaan. In de jaren 1950-1954 werd de regionale competitie-indeling gewijzigd in interregionale clusters. In 1953 kwam Rigtersbleek voor het eerst in zijn bestaan op het hoogste plan, voor de duur van drie jaar. In de jaren tussen 1916 en 1950 voerden in District Oost drie verenigingen de boventoon: Go Ahead behaalde zestien Oostelijke titels, Heracles zes en Sportclub Enschede zoals gezegd vijf. Die suprematie zou in de beginjaren van het Betaald Voetbal beduidend anders uitpakken.

NAAR DE EREDIVISIE

Na de fusie van de KNVB en de 'wilde' Nederlands Beroeps Voetbal Bond begonnen eind november 1954 in totaal 56 clubs aan een avontuur in het semi-professionalisme, waaronder drie Enschedese clubs. Bij de herstart begonnen Sportclub Enschede, Enschedese Boys en Rigtersbleek in een van de vier eerste klassen. Die 56 clubs streden voor een plek bij de beste 36 clubs, die in de nieuw te vormen twee hoofdklassen in het seizoen 1955/56 zouden uitkomen. Sportclub Enschede en Rigtersbleek bereikten die hoofdklasse, Enschedese Boys niet en werd een klasse lager ingedeeld. Eén seizoen later vond nogmaals een schifting plaats: de beste achttien clubs gingen de nieuwe Eredivisie

Officiële foto van het Sportclub-elftal dat op 30 mei 1926 het landskampioenschap van Nederland behaalde. v.l.n.r. Gerrit Nagels, Nols Frölich, Herman Wevers, Hemmy Veldkamp, Hennie Hagels, Henk de Wit, Jan Stuve, Jan Damstra, Theo Keppels, Johan de Boer, Gerrit Grobbo, Marinus Buijgers

In de nacompetitie voor het landskampioenschap van Nederland speelde Sportclub in april 1943 tegen Feijenoord in de Goffert. De wedstrijd stond gepland in de Rotterdamse Kuip, maar de Duitse bezetter kwam met een verbod op die locatie. Daarom werd uitgeweken naar Nijmegen. Sportclub won met 1-0 door een doelpunt van Henny Wiegerink. Vóór de wedstrijd gingen de beide teams uit solidariteit arm in arm staan als een soort mini-protest. De Sportclub-spelers zijn v.l.n.r. Roelf Hagels, Jan Zweers, Henk Swart, Henny Wiegerink, doelman Harm Pieters, Hennie Stegehuis, Henny Möring, Gerrit Nagels, Hein Meijerman, Marinus Gerritsen, Wim ten Duis

Dat Sportclub Enschede het beter deed had alles te maken met het spectaculaire aankoopbeleid van het Sportclubbestuur.

vormen, de andere achttien de Eerste Divisie. Sportclub Enschede bereikte in 1956 als enige Enschedese club de Eredivisie en verhuisde naar het gloednieuwe Diekmanstadion, Rigtersbleek moest genoegen nemen met de Eerste Divisie. Enschedese Boys was opnieuw gedegradeerd en verdween naar de Tweede Divisie. Rigtersbleek handhaafde zich tot 1960 in de Eerste Divisie, degradeerde toen en keerde een jaar later vrijwillig terug naar het amateurvoetbal.

Van de andere twee toonaangevende Oostelijke clubs uit de amateurtijd bereikte Heracles pas in 1962 en Go Ahead in 1963 de Eredivisie. Dat Sportclub Enschede het beter deed had alles te maken met het spectaculaire aankoopbeleid van het Sportclubbestuur. Trainer Jaap van der Leek werd losgeweekt bij het Nederlands Elftal, en er werden spelers gecontracteerd als Joop Odenthal, Gerrit Voges, doelman Jan van de Wint en Arend van der Wel. De bijnaam 'vreemdelingenlegioen' was geboren. Als klap op de vuurpijl kwam in 1955 Heerenveen-speler

Abe Lenstra naar Enschede, toentertijd de beste voetballer van Nederland, met 34 interlands op zijn naam en begeerd door vele buitenlandse clubs. Maar Abe wilde eindelijk wel eens een landstitel in Nederland meemaken en achtte de kans daarop met Sportclub Enschede het grootst. De club had in korte tijd furore gemaakt en werd in het hele land gerespecteerd. Historicus Ad van Liempt (aanhanger van DOS-Utrecht) herinnerde zich in 2010: 'En dan die prachtige Sportclubshirts met de V op de borst. Het gaf de ploeg een Real Madrid-achtig aanzien.'

Met Abe in de gelederen bereikte Sportclub Enschede in het Eredivisie-seizoen 1957/58 de gedeelde eerste plaats met DOS-Utrecht. Het doelsaldo telde destijds nog niet, waardoor een beslissingswedstrijd noodzakelijk werd om de landstitel. Op 15 juni 1958 vond in het Nijmeegse Goffert-stadion bij tropische hitte en met een torenhoog favoriet Sportclub Enschede een uitputtingsslag plaats. Na 90 minuten was de stand 0-0, waarna Tonny van der Linden van

Vacature

Directeur de Wegwijzer

wtf 0,6 / 24 uur per week

Het is mogelijk om beide functies te combineren. In dat geval gaat het om een fulltime benoeming en zal extra (administratieve) ondersteuning gerealiseerd worden.

Vacature

Directeur de Akkerwal

wtf 0,5 / 20 uur per week

Heb je interesse?
www.verion.nl/vacatures

DOS in de derde verlenging de 0-1 scoorde. Er gold sudden death, de wedstrijd was afgelopen. Maar de faam van Sportclub was tot over de grenzen doorgedrongen. Het leidde in 1958 tot een vriendschappelijke wedstrijd tegen Barcelona in Nou Camp (8-3 verlies) en drie dagen later werd in een Spaans toernooi de finale tegen het Portugese Belenenses gewonnen. Een jaar later kwam het Braziliaanse FC Santos met wereldster Pele naar Enschede. Sportclub verloor met 5-0, maar dat was bijzaak: het werd een sprookjesavond.

Sportclub Enschede verkeert in zwaar weer, waarin zelfs zijn voortbestaan niet gegarandeerd is... Kom op FC Twente, besef waar je roots liggen!

Een kans op het landskampioenschap zoals in 1958 zou er niet meer komen, maar Sportclub Enschede bleef tot 1965 in de Eredivisie een club waarmee rekening moest worden gehouden. In 1960 stuntte het nogmaals door de Duitse international Helmut Rahn van FC Köln over te nemen. 'Der Bomber' zou in drie seizoenen 39 doelpunten voor Sportclub maken. Abe Lenstra schreef er in vijf Sportclub-seizoenen 89 achter zijn naam.

Maar het Eredivisie-bestaan van Sportclub liep ten einde: de Gemeente Enschede en potentiële geldschieters drongen aan op een fusie tussen Sportclub Enschede en Enschedese Boys. Sportclub nam in zijn laatste wedstrijd in 1965 in stijl afscheid van de Eredivisie door in Amsterdam met 2-1 van Ajax te winnen. Het had in al die jaren acht spelers afgestaan aan het Nederlands Elftal. Sportclub speelde in elf jaar betaald voetbal 365 competitiewedstrijden (157 winst, 91 gelijk, 117 verlies) waaronder 30 wedstrijden tegen Feijenoord en 28 tegen Ajax. Een grote zwarte ster aan het eredivisie-firmament doofde uit. Andere tijden...

DE GEBORTE VAN FC TWENTE

Vanaf 1961 klonk de roep om een zekere binding tussen Sportclub en de Boys tot stand te brengen. Medio 1963 werd bekend dat de Gemeente

Enschede alleen steun zou toekennen aan een 'na fusie tot stand gekomen nieuwe vereniging of aan die vereniging die een fusie voorstaat c.q. aan de vereniging die in het Diekman-stadion speelt'. Hiermee werd de Boys meteen onder grote druk gezet. Sportclub als bovenliggende partij wachtte rustig af: niemand kon om Sportclub heen want een nieuwe vereniging naast Sportclub zou nooit de eredivisiestatus kunnen claimen. Bij de Boys was men zich bewust van de eigen minderheidspositie; de Boys móést wel voor een fusie stemmen op straffe van verlies van gemeentesteun met het kwijtraken van de semiprofstatus als onvermijdelijke consequentie! Sportclub had ook wat te verliezen, namelijk zijn grote naam en faam. Maar de druk van bovenaf op Sportclub werd opgevoerd, en uiteindelijk gingen de leden van beide verenigingen op 13 april 1965 akkoord met de fusie. FC Twente zag het levenslicht en kon dankzij Sportclub Enschede diens plaats in de Eredivisie overnemen. De vele successen die FC Twente in de loop van de daaropvolgende halve eeuw zou gaan behalen, zijn er het bewijs van dat de beslissing om in 1965 te fuseren 100% juist is geweest.

TOT SLOT

De zorgvuldig opgebouwde roem van Sportclub was en is allang ten einde. In de decennia na 1965 als amateur zou Sportclub nog 17 seizoenen in de Hoofdklasse uitkomen (Enschedese Boys 4, Rigtersbleek 4 en De Tubanters 1), maar de teloorgang zette zo'n tien jaar geleden in. Sterker nog: Sportclub Enschede verkeert in zwaar weer, waarin zelfs zijn voortbestaan niet gegarandeerd is. Het is te hopen dat in goed overleg met FC Twente een constructie tot stand komt waarbij vader Sportclub Enschede en zoon FC Twente de familieband tot in lengte van jaren weten te bestendigen. Kom op FC Twente, besef waar je roots liggen: jullie vader verdient het! ■

Op uitnodiging van Barcelona speelde Sportclub in juli 1958 een vriendschappelijke wedstrijd tegen de Catalanen in Nou Camp. Boven v.l.n.r. Gerrit Moddejonge, Arend van der Wel, Bandi Beres, Gerrit Voges, Gerrit Brouwer, Rinus Schaap, Joop Janssen. Onder v.l.n.r. Ger Donners, Jan van de Wint, Willem Busschers, Joke Weustink

De kloof

Drie mannen wandelden door een mistig landschap. Diego, Paul en Gino heetten ze. Ze waren elkaar niet lang geleden op een viersprong tegengekomen en hadden een lange reis achter de rug. Ieder had een andere route genomen, maar voor allen gold hetzelfde; de weg was bochtig en kende meer dalen dan pieken.

Ze hadden gelijksoortige herinneringen aan de route. Mooie herinneringen zoals de groepsomhelzing na een belangrijk doelpunt of het gejuich van de fans na een magistraal stiftje. Onvergetelijke herinneringen zoals een debuut in het shirt van Argentinië, een debuut in het shirt van Engeland en een debuut in het shirt van FC Twente. Maar ook lastige herinneringen zoals het op je schouders dragen van de verwachtingen van het volk – de Argentijnen, de Engelsen en de Tukkers – en de angst die een dergelijke last met zich meebracht.

Ze wisten allemaal waar ze vandaan kwamen, maar de bestemming van hun reis was hen onbekend. Het drietal keek naar de vier wegen. De viersprong kende geen wegwijzer. Ze waren in een boekachtige omgeving aanbeland, maar dit landschap was niet geschreven door de pen van Tonke Dracht. Ze keken achterom. De drie paden die ze afzonderlijk genomen hadden, stroomden als levensaders door het landschap. Daarachter, op een plek die ze nu niet meer konden zien, scheen de zon. Voor hen liep de vierde weg kaarsrecht vooruit, totdat het werd opgeslokt door de dikke mist. Er groeide geen gras aan weerszijden van de weg. Voor zover ze konden zien was het land, op de mist na, helemaal leeg.

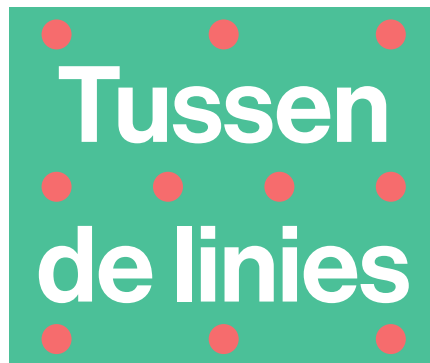
‘Wat moeten we doen?’, vroeg Gino aarzelend.

‘We moeten verder’, antwoordde Diego gedecideerd.

Paul knikte. Hij was het met de Argentijn eens. Teruggaan was geen optie.

Zwijgend liepen ze verder. Omdat ze topfit waren, hadden ze er een stevige pas in. Tien minuten later hief Diego, die vooropliep, zijn hand omhoog. ‘Wacht, amigos. Pas op.’

Zijn waarschuwing was overbodig, want de anderen zagen het gevaar net zo goed als hij. Voor hen hield de weg abrupt op. Het pad verdween in de zwarte diepte van een kloof die zo breed was dat ze andere kant niet konden zien. Voor hetzelfde geld was dit het einde van de wereld. Maar dat kon niet, de wereld was net

DOOR TOM LUTTIKHUIS

zo rond als een voetbal, dat wisten ze allemaal.

Om erachter te komen hoe diep de kloof was, raapte Gino een steen van de grond op. Hij liep naar de afgrond en bleef pas staan toen de toppen van zijn zwarte *kicksen* over de rand uitstaken. Achter hem hapten Diego en Paul verschrikt naar adem, maar Gino knipperde niet eens met zijn ogen. Hij keek een tel naar de steen in zijn hand, alsof hij afscheid nam van de kiezel, en liet het vervolgens vallen.

De voetballers spitsten hun oren. Het duurde lang voordat de steen de bodem bereikte, maar uiteindelijk klonk er heel ver weg een zachte plof.

‘Jullie moeten een stoutmoedig volk zijn, daar in Twente’, zei Diego met een fonkeling van waardering in zijn ogen. ‘Valt mee. We zijn vrij nuch – De Tukker stokte, want er klonk een roep uit de diepte.

‘Wat was dat?’, vroeg Paul.

‘Het klonk als een vogel. Een kraai misschien?’, opperde Gino. Hij stond nog steeds op de rand van de afgrond en tuurde de diepte in.

‘Nee, het was iets anders.’ Diego schudde zijn hoofd, haalde zijn hangende schouders op en wees opgewonden naar rechts. ‘Daar is een brug!’

Paul ademde opgelucht uit en begaf zich richting de boog. Het leek gemaakt van een sterke houtsoort. Bij wijze van test zette de Engelsman zijn voeten op de bodem. Zijn noppen tikten over het hout. ‘Het is best stevig’, knikte hij tevreden

naar Diego, die vlak achter hem stond. ‘Gino!’, schreeuwde de Argentijn. ‘Kom je ook? We moeten verder.’

‘Laat mij maar even, jongens’, antwoordde Gino. ‘Gaan jullie maar vast. Ik kom er zo aan.’

Diego draaide zich om en zette een pas in de richting van Gino. Hij wilde de Enschedeër bij zijn rode kraag pakken en meeslepen naar de brug. Desnoods zou hij hem helemaal naar de overkant tillen, want hij liet geen vrienden achter, zeker niet in een landschap dat zo luguber was. De stem van Paul bracht hem tot stilstand.

‘Laat hem, Diego.’

‘Maar –’

‘We kunnen de kloof alleen zelf overbruggen.’

‘Weet je aan wie hij me doet denken?’, vroeg de Argentijn sip nadat hij zich weer naast Paul geposteerd had. Hij keek naar de jongeman in het rode shirt die nog altijd op de rand van het ravijn stond.

De mist om hem heen was toegenomen. Alleen het rood van zijn shirt was goed zichtbaar, van zijn gezicht was niet veel meer dan de contouren te herkennen, als een vage schets.

De Engelsman knikte droevig. ‘George Best.’ Vervolgens gebaarde hij tegen zijn vriend dat hij de brug als eerste mocht betreden.

Toen Diego en Paul achttien passen gezet hadden, leek de mist minder dik te worden. Af en toe scheen er een stuk van een prachtig groen landschap door de nevel heen. Voor de één leek het op de kliffen van Whitburn Point, niet ver van Newcastle. Voor de ander was het net alsof hij op de Reserva Ecológica Costanera Sur in Buenos Aires afliep. Hun harten vulden zich met moed en het tweetal stapte verder, totdat er achter hen opeens een luide gil klonk. ‘Wat was dat?’, vroeg Diego geschrokken. ‘Weer die vogel?’

‘Nee.’ Paul schudde zijn hoofd. ‘Het klonk als een hinnikend ros.’

En zo gebeurde het dat twee briljante voetballers, Diego Maradona en Paul Gascoigne, een weg uit het mistige landschap van roem en druk vonden, terwijl hun metgezel erdoor opgeslokt werd.

Geen weg naar de top is gelijk, maar alle paden die bewandeld worden zijn

geplaveid met misstappen. De roem en de druk; ze wachten op het moment dat je een fout maakt en straffen het genadeloos af, als Magere Hein op een mistig veld. Voor de één is zijn seis fataal, voor de ander werkt het als een spiegel.

Gino Weber was een uitzonderlijk getalenteerde voetballer. Hij was tweebenig en kon op beide vleugels uit de voeten. Zijn speelstijl werd vergeleken met Johan Cruyff en George Best. Hij leed aan borderline, een ziekte die mensen dwingt om voortdurend de grens op te zoeken. Gino raakte verslaafd aan alcohol en gokken. Uiteindelijk beroofde hij zichzelf op 18 juli 2003 van het leven.

Voor hem lag een lege whiskyfles en een pakje antidepressiva. Het is te hopen dat Diego, Paul en iedereen die soortgelijke problemen heeft het aandurft om het houtwerk dat de kloof van roem en druk overbrugt te betreden. Want wachten in de mist is geen optie. De klok van het leven loopt alleen maar vooruit en kan niet stilgezet worden.

N.B.: Eén van de mooiste sportboeken die ik ooit gelezen heb, gaat over Gino Weber. Het is geschreven door zijn broer, Ben Weber. De broers speelden in het eerste van FC Twente. Ben zag zijn broer lijden, strijden, en uiteindelijk

ten onder gaan. Hij beschrijft dit in het boek 'Mijn broer Gino en ik'. Of je nou een fan bent van FC Twente of niet, ik raad dit boek echt aan iedereen aan, want een ontroerender verhaal over leed, broederliefde en vriendschap bestaat er niet. ■

Tom Lutikhuis is sportfanaat. Schrijven is zijn grote passie. Tekenend doet hij al sinds zijn jeugd. Voor TKKR schrijft hij verhalen over bekende en minder bekende Twentse sporthelden. Op zijn website www.akkapanna.com is meer werk van hem te lezen en te zien.

Omdat iedereen ertoe doet, *over de zoektocht naar 'thuis'*

FOTOGRAFIE ERIK FRANSEN

Naam: Ayfer Koç

Functie: voorzitter

Korte bio: Zelfstandig ondernemster en politiek actief. Als 9-jarige gevlucht uit Turkije, samen met haar vader. Studeerde bestuurskunde aan de UT. Volgt momenteel een postdoc-opleiding in Amsterdam. Moeder van 4 meiden.

Waarom GelijkSpel?

'GelijkSpel is een geweldig project dat ons inspireert en aanmoedigt om iedereen gelijkaardig te behandelen en ons laat zien dat elk mens van waarde is ongeacht je afkomst, sekse, kleur, religie, handicap, seksuele geaardheid of leeftijd. Iedereen doet ertoe! En daar wil ik een steentje aan bijdragen door continu de verbinding te leggen, de gemeenschappelijkheid te zoeken en gemeenschapszin te benadrukken.'

GelijkSpel is... *een project dat niet alleen over inclusie praat maar ook het gewoon doet! Met cultuur, onderwijs, sport, bedrijfsleven en wijken.*

Naam: John Meuleman

Functie: bestuurslid

Korte bio: Geboren en getogen Almeloër Mede-initiatiefnemer van GelijkSpel. Veertig jaar ervaring in basisonderwijs in diverse functies en rollen. Actief betrokken bij de educatieprojecten van GelijkSpel.

Waarom GelijkSpel?

'GelijkSpel kan ervoor zorgen mensen dat mensen worden aangespoord om de dialoog aan te gaan over thema's als inclusiviteit, diversiteit en kansongelijkheid. Als je de zaak in beweging wilt brengen, dan moet je bij de jeugd beginnen. Educatie- en communityprojecten voor alle vormen van onderwijs kunnen daaraan bijdragen. Dat zal een kwestie van lange adem zijn en daarom ben ik blij met het structurele karakter van het GelijkSpel. Hopelijk ontstaan vanuit dit initiatief ook vele andere projecten, zowel binnen als buiten de regio. Uiteraard het liefste onder de vlag van GelijkSpel.'

GelijkSpel is... *het zichtbaar maken van de problematiek die ongelijkheid met zich meebrengt.*

Naam: Richtje Sybesma

Functie: bestuurslid

Korte bio: Van oorsprong journalist en (beleids)adviseur binnen het onderwijsveld. Zet zich vanuit haar organisatie gepassioneerd in voor meer diversiteit aan de top omdat het – naar haar zeggen – betere en rechtvaardigere besluitvorming oplevert.

Waarom GelijkSpel?

'De reden om toe te treden tot het bestuur is dat GelijkSpel tot doel heeft de dialoog over diversiteit en inclusie op gang te brengen via niet alleen een prachtig muziektheaterstuk, maar ook via educatieprogramma's op scholen en sportverenigingen. En dat ieder kind mag voelen: dit gaat ook over mij, ik ben onderdeel van deze gemeenschap, van dit land. Uitsluiting omdat je 'anders' bent ligt altijd op de loer. Ik heb de hoop dat Gelijkspel eraan kan bijdragen dat kinderen, maar uiteraard ook anderen, kracht kunnen halen uit het fantastische levensverhaal van Dhlomo.'
GelijkSpel is... *dat ieder kind voelt: ik doe ertoe.*

Cultuurbeweging GelijkSpel brengt vanaf deze zomer de thema's inclusiviteit en diversiteit onder de aandacht van een breed publiek. Dat doen ze met onder meer met een muziekspektakel, een educatief- en dialoogprogramma, een documentaire en een heruitgave van de biografie van Darius Dhlomo. Het muziekspektakel vindt plaats op Erve Asito, het stadion van Heracles Almelo. Voor alle deze cultuurprojecten is het kleurrijke levensverhaal van de Zuid-Afrikaanse Tukker Darius Dhlomo het uitgangspunt. Hij was onder meer voetballer, bokser, muzikant en activist.

Iedereen, die zich tot nu toe heeft verbonden aan GelijkSpel, heeft de overtuiging dat cultuur diverse leefwerelden bij elkaar kan brengen en verschillen kan overbruggen. Samen met inwoners, bedrijven, scholen en de vele talenten die Oost-Nederland rijk is, creëren de professionals van het GelijkSpelteam landelijke impact. Dat doen ze met lef, nieuwsgierigheid en een open blik naar zichzelf en de wereld om zich heen.

Het bestuur van de stichting GelijkSpel is – hoe kan het anders – divers, inclusief en kleurrijk van samenstelling.

Naam: Nur Nurmohamed

Functie: bestuurslid

Korte bio: Interim-bestuurder. Actief in een aantal raden van toezicht/ commissarissen van met name sociaal maatschappelijke organisaties. Kwam als tiener vanuit Suriname naar Nederland. Kreeg van huis uit mee dat een opleiding volgen heel belangrijk was. Startte op de Mavo en rondde jaren later succesvol een post doc-opleiding af. Oorspronkelijke naam: Rashied. Wordt door iedereen 'Nur' genoemd (spreek uit: Noer).

Waarom GelijkSpel?

'Mijn reis in het leven heeft mij tot nu toe onder andere geleerd dat er nog veel te winnen is op het gebied van gelijke kansen voor iedereen. Daarnaast moet iedereen kunnen meedoen op basis van gelijkwaardigheid. GelijkSpel is voor mij het streven naar een gezamenlijke Overwinning. Een Overwinning van rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid. Een overwinning van, voor en door iedereen samen. GelijkSpel biedt mij de mogelijkheid om aan dit streven een bescheiden bijdrage te kunnen en te mogen leveren.'

GelijkSpel is... Een Overwinning van rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid.

Naam: Rick Brink

Functie: bestuurslid

Korte bio: Adviseur, ondernemer en voormalig gemeenteraadslid en fractievoorzitter. Geboren in Hardenberg. Werd in 2019 door KRO-NCRV uitgeroepen tot Minister van Gehandicaptenzaken. Zet zich vol in voor mensen met een beperking. Ervaart zijn eigen rolstoel slechts als een hulpmiddel.

Waarom GelijkSpel?

Als mensen een beetje anders zijn dan geeft dat kleur aan de samenleving. Dat maakt diezelfde samenleving mooier en dus ook rijker. Dat is de reden dat ik mij inzet voor gelijkspel! GelijkSpel is... een beweging die verschillen tussen mensen omarmt.

GELIJKSEL

Naam: Nuradin Osman

Functie: bestuurslid

Korte bio: Investeerder in de landbouwsector. Stimuleert innovatieve, zelfvoorzienende landbouwprojecten en voedselveiligheid in Afrika. Geboren in Somalië. Won in 2019 een onderscheiding voor mondiaal leiderschap op het gebied van diversiteit en inclusie. GelijkSpel is... Vrede!

www.gelijkspel.nu

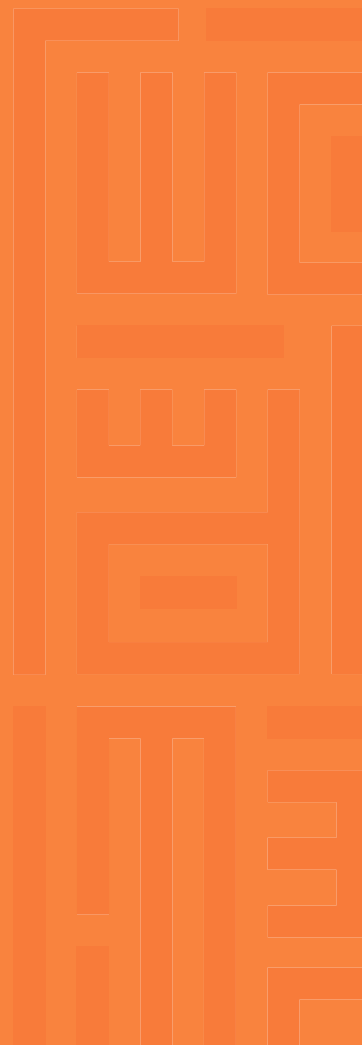
Scan de QR-code
en doe mee! →

Muziekspektakel **DHLOMO**

Bouw mee!

Heb jij een passie voor theater
& muziek en wil je graag meedoen?
Meld je dan nu aan op:
www.gelijkspel.nl/doe-mee

GELIJKSPEL

Wereldfoto's van Ebo Fraterman

VAN 30 MAART TOT EN MET 6 MEI IS IN FOTOGALERIE OBJEKTIEF IN ENSCHEDE WERK TE ZIEN VAN EBO FRATERMAN.

Ebo Fraterman begon zijn loopbaan als autodidact fotograaf voor feesten en partijen, waarna hij werkzaam was als lokaal reclamefotograaf. Een publicatie van zijn vrije werk in een PANL/DuPho award book trok de aandacht van het Duitse reclamebureau Jung von Matt in Hamburg; startpunt voor zijn landelijke en internationale fotografiecarrière. Het leidde ertoe dat Fraterman ging werken voor de beste reclamebureaus wereldwijd, met prestigieuze klanten.

Tijdens zijn vele buitenlandse 'dienstreizen' maakte Fraterman ook veel 'vrij' werk. De foto onder is gemaakt in de buurt van Yangshou in China, bekend van onder meer het Karstgebergte en de Li rivier.

De openingstijden van de Fotogalerie Objektief zijn: woensdag t/m zaterdag van 12.30 tot 17.00 uur.

Aan de Malecon in Havana, Cuba

'Twee muzikanten'
1951

Expositie Riemko Holtrop in foyer Schouwburg Hengelo

In de Wolvecampfoyer van Schouwburg Hengelo is dit theaterseizoen een expositie te zien met werk van Riemko Holtrop (1914-1996). Behalve schilder was Holtrop ook beeldhouwer en glazenier. In de jaartentoonstelling ligt de focus op zijn schilderkunst.

Riemko Holtrop studeerde van 1932 tot 1936 aan de kunstacademie in Rotterdam en in 1939 aan de Académie de la Grande Chaumière in Parijs. Daarna bezocht hij de beeldhouwklas van de academie in Arnhem. Als abstract schilder had hij een prachtige klassieke basis. Dat is goed te zien in het schilderij 'Vrouw met blauwe hoofddoek' uit 1942. Eén van zijn hoogtepunten in het abstraheren is het schilderij 'Tekenen' (1958).

Holtrop werd gezien als een vechter, avantgardist van het eerste uur en een geëngageerd kunstenaar. Zijn beeld 'De schreeuw' staat in het centrum van Delden als oorlogsmonument. Als reactie op de oorlog maakte hij in 1946 de aangrijpende serie bezettingstekeningen. Deze zijn, samen met gedichten van H.H. ter Balkt, in 1995 gebundeld in het boek 'Gebed aan de razernij'. Eerder waren er in de Wolvecampfoyer van het Rabotheater jaarexposities te zien met werk van Theo Wolvecamp, Eef de Weerd, Henk ter Horst, Henk Lassche, Folkert Haanstra en zijn zonen en Otto Oelen.

De expositie in de Wolvecampfoyer is gratis toegankelijk voor bezoekers van voorstellingen in de Rabozaal.

Het zijn drukke tijden voor Jan Riesewijk (46) uit Losser. Nu het na twee jaar stilstand door corona eindelijk weer mag, treedt hij overal weer op als *buutreedner* bij carnavalsverenigingen in de regio. Zijn grote passie. En intussen bereidt hij zich voor op de rol van verteller/evangelist in de Twentse Markus Passion. Voor een buitenstaander lijken dat twee totaal verschillende, onverenigbare werelden. Zo niet voor Riesewijk. Kerk – de katholieke kerk – en carnaval, elk met hun eigen rituelen, zijn voor hem twee kanten van dezelfde medaille. Met de Twentse *spraak* als verbindende factor.

TEKST BEN SIEMERINK • FOTOS WILLEM VAN WALDERVEEN

JAN RIESEWIJK

Een 'katholiek van *elastiek*' tussen kerk en carnaval

Hij voelde zich vereerd toen hij werd gevraagd om de rol van verteller/evangelist op zich te nemen in de Twentse Markus Passion. 'Vooral omdat ik dat in het Twents kan doen. Dat brengt het verhaal van Pasen voor veel mensen toch weer wat dichterbij. In de steeds meer geseculariseerde samenleving nemen het geloof en het christendom een steeds kleinere plek in. Daarom vind ik het wel mooi dat ik op deze manier misschien nog iets kan bijdragen aan het bewustzijn van mensen over het geloof.' Zoals The Passion op tv dat volgens hem ook doet. 'De manier waarop, met eigentijdse muziek en zo, spreekt mij niet zo aan, maar The Passion brengt het verhaal van Pasen wel weer onder de aandacht van een groot publiek. De meeste mensen hebben geen idee meer waar Pasen voor staat, laat staan dat ze de betekenis van Witte Donderdag en Goede Vrijdag nog kennen. En naar de The

Passion kijken toch zo'n 3 tot 4 miljoen mensen. Zoveel komen er niet meer in de kerk!'

Rooms katholiek

Zelf noemt Riesewijk zich vol overtuiging katholiek. 'Zekers, zekers, 100 procent! En ook nog wel rooms katholiek. Ik voel mij zeer verbonden met de wereldkerk. Natuurlijk heb je de minder mooie kanten, zoals de misbruikaffaires. Daar hebben wij gewone katholieken ook last van. Maar de kracht van de katholieke kerk is dat mensen van over de hele wereld in Rome bij elkaar komen en het geloof op dezelfde manier beleven. Het is een hele internationale club. De katholieke kerk herbergt de meeste nationaliteiten.' Hij mag zich dan zeer verbonden voelen met de katholieke kerk, dat betekent niet dat hij een klakkeloos en kritiekloos volger van Rome is. 'Tuurlijk, ik ben het lang niet met alles eens, ook met de Paus niet, maar het

systeem van de katholieken vind ik wel mooi. Protestanten vechten elkaar bij elke discussie de kerk uit en richten dan weer een nieuwe kerk op. Je kunt van ons katholieken zeggen wat je wilt, maar we zijn over de hele wereld, nog steeds wel één club. Hiërarchisch geleid, maar dat moet ook wel want *aans kriej d'r nen kroam van*. Ik voel mij zeker een praktiserend katholiek. Ook al omdat ik me heel goed kan vinden in de uitspraak: een goeie katholiek heeft een geweten als een elastiek. *lej hoeft nich oaweral wat op oet te doen.*'

Rituelen

Wat Jan Riesewijk vooral aanspreekt in het katholieke geloof zijn de rituelen, de traditionele liturgie, de franje. In dat opzicht voelt hij zich verwant met Herman Finkers.' Wij konden het goed met elkaar vinden, toen we samen speelden in *Van jonge leu en oale grond*. Tijdens de opnamen moesten we vaak

‘Ik snap best dat er dingen moeten worden doorgeschoven, maar Palmzondag dat was vroeger bij ons thuis een feestelijke dag.’

wachten en we hebben toen wel veel gesproken over het katholieke geloof. We hebben veel overeenkomsten. Herman houdt van een goed verzorgde, traditionele liturgie. Ik hou ook het meest van de ouderwetse eucharistieviering. Met al die woord- en gebedsdiensten heb ik niet zoveel. Ik hou meer van de rituelen. Gregoriaans vind ik ook heel mooi. De mystiek ervan. En Herman heeft ook een heel open kerkbeeld. Veel katholieken, die hechten aan de traditionele liturgie, zijn vaak ook conservatief. Dat ben ik niet en Herman is dat ook niet. In dat opzicht ben ik wel vrij liberaal. Daarom ben ik ook niet zo van dat oecumenische. Want dan wordt al gauw al die katholieke franje als eerste geschrapt.’

Als ‘katholiek van elastiek’ stapt Jan Riesewijk moeiteloos van de wereld van de kerk in de wereld van het carnaval. En omgekeerd. In zijn rol als buitredner Johannes Plechelmus Kardinaal Schöttelkaamp. ‘Dat is ook weer het flexibele van de katholiek. We kunnen heel goed grappen maken over ons geloof. Al moet je het natuurlijk niet belachelijk maken. Maar het katholieke geloof met alle rituelen die daar bij horen, leent zich heel goed voor humor. Het is eigenlijk een theaterspel op zich.’

Botsende werelden

Na twee jaar corona kwamen de twee werelden, waarin Jan Riesewijk zich in zijn element voelt, met elkaar in botsing. Door het besluit om de uitgestelde Grote Twentse Carnavalsoptocht in Oldenzaal dit jaar te houden op 10 april. Palmzondag. Daar kwamen protesten tegen vanuit de kerken, omdat er gevreesd werd voor versterking van de christelijke Paasrituelen. Maar ook omdat carnavalskrakers de gewijde klanken van de Matthäus Passion in de Plechelmusbasiliek dreigden te overstemmen. Jan Riesewijk voelt zich er ook ongemakkelijk bij. Omdat volgens hem hieruit ook nog maar weer eens blijkt dat veel mensen zich niet meer bewust zijn van de betekenis van christelijke feestdagen en de daarbij behorende rituelen. ‘Ik snap best dat er dingen moeten worden doorgeschoven, maar Palmzondag dat was vroeger bij ons thuis een feestelijke dag. Als kind liep ik altijd mee in de palmpaasoptocht. Ik wil het helemaal niet veroordelen, maar ik vind ’t wel jammer. *Ik vin ’t d'r gen dag veur*. Dat is toch dat stukje traditie in mij, dat zegt: Palmzondag is geen dag voor de carnavalsoptocht. Niet dat ik daarvoor dan op de barricades ga, want uiteindelijk ben ik dan toch wat gelaten en denk: *noh too dan mar*.’

Carnavalist

Riesewijk noemt zichzelf een rasechte carnavalist. ‘Dat is ook eigenlijk het enige wat ik gemist heb in de coronatijd. En dan niet alleen het bier drinken, wat veel mensen denken. Maar alles er omheen. De saamhorigheid, de creativiteit, alle rituelen, de hele entourage, het hele spel met hoogheden en zo. Maar

mijn optredens als buitredner tijdens carnaval vind ik eigenlijk ’t mooiste van alles. Mooier nog dan optreden in het theater.’

Twentse sproak

Hoewel de Twentse *sproak* een belangrijke en vanzelfsprekende rol in zijn leven speelt, voelt Jan Riesewijk zich niet geroepen als een voorvechter van de streektaal de barricades op te gaan. ‘Toen ik jonger was heb ik dat wel gedaan, maar je wordt milder naarmate je ouder wordt, hè. Ik sta er eigenlijk redelijk nuchter in. Het wordt minder, maar het verdwijnt niet. De vorm wordt anders. Hier in Losser wordt door vooral de jongens nog wel Twents gesproken. De meisjes spreken meer Nederlands. Nou ja, niet echt Nederlands, maar een soort mengelmoes. Dat is ook niet mooi. Als ik hier in Losser in de winkels kom, hoor ik toch wel steeds meer *hooghaarlemmerdieks*. Dan denk ik *woar zoln dee dan vort komn*.’

Toen z’n drie kinderen klein waren ging hij bijna automatisch Nederlands met ze praten. ‘Inmiddels zijn ze 8, 12 en 14 en vinden ze boerenrock en bijvoorbeeld Bökkers wel mooi. Met jongste dochter Joanne praat ik Hollands, hoewel ik haar voor de grap vaak Jannöaken noem. Met de andere twee praat ik wel weer meer Twents en dan praten ze soms ook wel in het Twents terug. En als het niet goed is, corrigeer ik ze wel.’

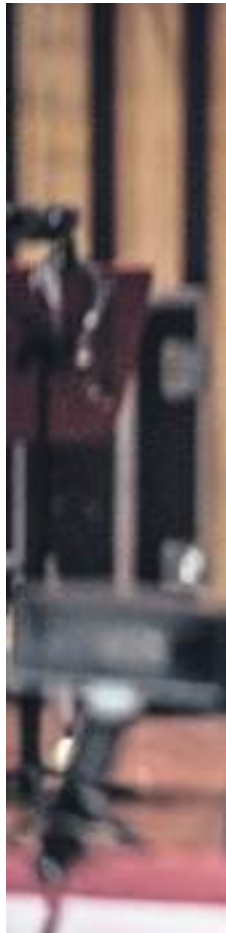
Mysterie

Van het krampachtig cultiveren van de streektaal, bijvoorbeeld door in de dialectmaand maart raadsvergaderingen in het Twents te houden, moet Jan Riesewijk niet zoveel hebben. ‘Misschien heel raar dat ik dat zeg, maar ik heb bijvoorbeeld helemaal niks met die kerkdiensten in het Twents. *Doar wo’k nich woarm of koald van*. Dat staat veel te ver van mijn geloofsbeleving. Dan wordt er alleen maar gepraat en gepraat. *Dat is miej vól te protestant*. Ik heb wel eens tegen een collega, die gereformeerd is, gezegd: Ik wil er helemaal niet meer van weten, want hoe meer je er van weet, hoe minder je gelooft...Er moet ook nog een beetje mysterie overblijven.’

Dat er nu een herdruk komt van de door Anne van der Meiden hertaalde Twentse bijbel vind Riesewijk wel weer mooi. ‘Dat vind ik wel belangrijk omdat daardoor het bijbelse verhaal, maar ook de Twentse taal levend blijft.’

Tweeduuster

Intussen kan hij op verschillende manieren in het theater zijn ei kwijt in zijn geliefde streektaal. Bijvoorbeeld in het theaterprogramma Tweeduuster. ‘Daar beginnen we na de vakantie weer mee. Het is een heel leuk format met dialectliedjes, vertelsels, grappen en af en toe een gedicht, dat ik aan elkaar praat. Het is eigenlijk van alles wat. Ook wel wat serieuze dingen. Dat vind ik wel leuk, want ik heb hiervoor Riesewijk & Co

Jan Riesewijk
en dirigent
Jos Pijnappel
tijdens de
repetities
voor de
Markus
Passion.

gedaan en dat was eigenlijk alleen maar humor.'

In december speelt Riesewijk de rol van de geest van het moderne kerstfeest in de Twentse Scrooge met Hellingen Hendrik (Bert Eeftink). En dan staat hij waarschijnlijk in december ook weer in de Twentse Eindejaarsconference met André Manuel, Nathalie Baartman, Bert Eeftink en Thijs Kemperink.

Al met al staat hij, afgezien van zijn optredens als buutreedner, best veel op het podium. Toch heeft hij een carrière als professioneel artiest nooit serieus overwogen. 'Ik denk dat ik een heel eind zou kunnen komen. Probleem is dan wel dat je ook alles moet aannemen omdat je er van moet leven. Het is ook een onzeker bestaan. Ik vind 't ook wel prettig dat ik eens een keer nee kan zeggen. Ze hebben me wel eens gevraagd voor een reclame van een autobedrijf. Maar ik heb helemaal niks met auto's. Nou, dan kan ik zeggen, dat doe ik niet, hoewel ik het heel goed betaald zou krijgen.'

Oawer 'n drempel

Toen door corona de afgelopen bijna twee jaar haast alle optredens wegvielen, was Riesewijk heel blij dat hij niet had gekozen voor een professioneel bestaan op het podium. 'Ik werk 28 uur bij Liberein (vroeger verpleeghuis 't Kleine Vaert, bs) in Enschede en heel veel 's nachts, zo'n 13 tot 14 nachtdiensten per maand. Zo heb ik overdag tijd om andere dingen te doen. Maar ook 's nachts is er wel eens wat ruimte om te schrijven, daar maak ik ook geen geheim van. 's Nachts heb je ook mooi rust. De verpleging vind ik ook nog steeds een heel mooi vak. *Dat ma'j ik altied nog heel geern doon.* Het geeft heel veel voldoening dat je mensen in hun terminale fase bij kunt staan. *Dan ku'j ze mooi oawer 'n drempel helpn, za'k mer zeggen.* Veel mensen overlijden 's nachts. Dus heel vaak als ik werk. In zo'n situatie kan het ook belangrijk zijn dat je Twents spreekt. Nou werk ik in de stad, dus daar is het wel wat minder. Maar over het algemeen is het 60 procent Twents en 40 procent Nederlands. Ik hoef ook niet per se altijd Twents te praten, *mer wa zo völ möggelik....'* ■

Twentse Markus Passion maakt kerkentour

Vanaf zondag 27 maart trekt de Markus Passion door Oost-Nederland. Deze passie is een eigentijdse bewerking van het lijdensverhaal van Christus, uitgevoerd door het Wilmink Project Orkest met twee solisten en met Jan Riesewijk als Twentstalige verteller/evangelist. De première is zondag 27 maart te horen en te zien in de Grote Kerk in Enschede. De uitvoering van de Markus Passion wordt verzorgd door het Wilmink Project Orkest, samengesteld uit de beste amateurmuzikanten van Oost-Nederland en gedirigeerd door Jos Pijnappel. Mezzosopraan Esther Pierweijer en bariton Peter Arink zijn de twee zangers. Ze zingen in het Duits.

De meeste passies zijn geschreven voor koor, solisten en orkest. Componist Jacob de Haan maakte een versie van een uur voor een harmonieorkest. Hij gebruikte hiervoor de integrale tekst uit het evangelie volgens Markus. Wat de Markus Passion extra bijzonder maakt, is dat deze wordt verteld in het Twents, gebaseerd op de eigentijdse Twentse bijbelvertaling van Anne van der Meiden. De Markus Passion moet het begin worden van een nieuwe Twentse pastraditie. Na de première in Enschede volgt een kerkentour door de regio: Winterswijk (Jacobskerk, 2 april), Almelo (Grote Kerk, 3 april), Vriezenveen (Grote Kerk, 8 april) en Tubbergen (Heilige Pancratius Parochie, 9 april). Kaarten kosten 10 euro.

Meer informatie en kaarten via:
www.markuspassion.nl

Wij zijn

Approach

HET GROOTSTE
SPORTAANBOD
VAN TWENTE!

SCHRIJF JE NU IN!

MAAK KENNIS MET PADEL
PLEZIER GEGARANDEERD

WIJERDEN WWW.SPORTCENTRUMDESTOUW.NL

VOOR ONZE FITNESS
MET SUPER BEGELEIDING

DEVENTER & DEWEGRAMP WWW.APPROACHFITNESS.NL

GORRIE WWW.APPROACHFITNESSGORRIE.NL

VOOR TENNIS TRAINING
EN INDOOR BAANHUUR

VOOR LESSEN & BAANHUUR WWW.APPROACHTENNIS.NL

SPORTCENTRAAL IN ENSCHDE, GORRIE & WIJERDEN

PADEL

&
FITNESS

&
GROEPSLESSEN

&
TENNIS

&
SQUASH

VEHOF

INSTALLATIEBEDRIJF

- electra/domotica
- gas en water
- loodgieterswerk
- warmtepompen/cv
- airco
- dakbedekking
- beveiliging

Berken 10 Delden - 074 - 376 18 80

www.vehof.nl

De gestreepte stropdas onder de loep

Onlangs vroeg iemand mij: 'Lopen de strepen van een stropdas altijd van linksonder naar rechtsboven?' Die vraag is vaker voorbijgekomen. In 2007 reageerde ik zelfs op die vraag toen die gesteld werd in het tijdschrift *Intermediair* in de rubriek 'Knagende Vragen'. Het antwoord blijft onveranderd.

DE GESCHIEDENIS VAN DE STREEP IN DE STROPDAS

Er bestaat een verschil in Europese en Amerikaanse gestreepte dassen. De Europese strepen lopen van linksonder naar rechtsboven, de Amerikaanse lopen precies andersom. Hoe komt dit nou?

PER ONGELUK OF EEN WEEFTECHNIEK

De meningen zijn een beetje verdeeld over de oorsprong. Sommigen denken dat het per ongeluk is ontstaan, een ander denkt aan een verschil in weeftechniek. Maar als we in de geschiedenis duiken van de stropdas en afbeeldingen bestuderen kunnen we wel de volgende conclusie trekken: militaire gebruiken zijn veelal een bakermat geweest voor de gebruiken van vandaag de dag. Rond het jaar 1900 hadden Britse regimenten allemaal hun eigen motief in hun stropdas, maar de strepen gingen allemaal wel dezelfde kant op. Het Amerikaanse leger wilde zich hiervan onderscheiden en koos voor een ander

streepverloop. Burgers hebben dit gebruik overgenomen.

STIJGENDE OF DALENDE LIJN

Gevoel speelt, wellicht onbewust, een belangrijke rol in de keuze van de streep. Stropdassen met een stijgende lijn, dus van linksonder naar rechtsboven, zijn de zogenaamde positieve stropdassen. We willen immers graag een stijgende 'grafiek'-lijn in plaats van een dalende. Zelfs Barack Obama droeg bij belangrijke speeches een Europese 'positieve' das. Zou dit toeval zijn geweest? Ik denk het niet!

LOPEN DE STREPEN OOK HORIZONTAAL?

De meeste dassen zijn gemaakt van een geweven stof. Als je strepen inweeft, lopen deze altijd horizontaal of verticaal. Een geweven das krijgt meer rek en souplesse als deze schuin uit stof wordt gemaakt. De stof valt zo soepeler en daardoor comfortabeler om de nek, de

knoop valt hierdoor ook veel mooier! Daarom lopen ingeweven strepen nooit horizontaal maar altijd diagonaal. Opmerking: bij gebreide dassen behoren horizontale strepen wel tot een mogelijkheid, de souplesse ontstaat door het breisel. Een breisel heeft door de kleine lusjes altijd meer rekbaarheid dan een weefsel.

WELKE STREEPDAS KIES JIJ?

Het verschil in de Amerikaanse en Europese stropdasstrepen bestaat nog steeds. Daar kun je bewust voor kiezen, bewust mee communiceren, maar je kunt natuurlijk ook die stropdas kiezen die je gewoon leuk vindt en past bij jouw outfit.

Stijlvolle groet,

Simone

Simone Tiehatten is kledingcommunicatie-expert | www.s-kwadraat.com

MEER VAN SIMONE OP TKKR.NL

Twents voor de *toekomst*

Op onregelmatige tijden verschijnt er op het mediaplatform TKKR. een aflevering van de rubriek TKKR.TAAL met korte teksten in of over het Twents. Dit vanuit de gedachte dat de taal van Twente er gewoon bij hoort en nog steeds geliefd is, vooral onder de oudste generaties, als omgangstaal om zich beter te kunnen uitdrukken in de eigen vertrouwde omgeving, of uit meer nostalgische overwegingen. Het enorme succes van producties als *Hanna van Hendrik* (2019) en *De beentjes van Sint Hildegard* (2020) geeft wel aan dat de streektaal nog lang niet is uitgerangeerd. Toch moeten we met beide benen op de grond blijven staan en vaststellen dat het aandeel plaatsprekers met het klimmen der jaren onherroepelijk afneemt. Dat komt omdat niemand het eeuwige leven heeft en de kinderen bij voorkeur, ook op het platteland, worden opgevoed in het Nederlands, of wat daarvoor door moet gaan. Van het behoud van een oude *modersproake* kan dan geen sprake meer zijn, hoeveel aandacht en subsidie je er ook aan zou besteden. Het zijn de mensen die het doen, of laten, in dit geval. Ook al vinden ze het vaak wel jammer dat de taal van hun ouders of voorouders gedoemd is te verdwijnen.

TEKST GOAITSSEN VAN DER VLIET

HOE BEHOUD JE EEN TAAL als de mensen dat zelf niet doen in het maatschappelijk verkeer? Niet dus. Het enige wat je voor 'het nageslacht' kunt doen, is er zoveel mogelijk van bewaren en toegankelijk maken voor belangstellenden. Dat zullen er wel niet zo veel meer zijn over enkele generaties, als ook het 'echte' Twents als dode taal kan worden aangemerkt. Het enige wat de wereld dan nog rest van dit cultureel erfgoed, zijn de geschriften en geluidsopnames die de tand des tijds hebben doorstaan. Waar overigens, voor de goede verstaander, veel uit te leren valt. Niet alleen over de mensen die de overgeleverde teksten schreven,

over hun gedateerde leefwijzen en hun naaste omgeving, maar ook over een veel vroegere geschiedenis, uit de gebruikte taal zelf, de woordenschat en de uitdrukkingen.

In dit verband citeer ik altijd graag een anekdote over de Friese taalvorser Joost Hiddes Halbertsma (1789–1869), opgetekend door Mr. Sloet tot Olthuis, burgemeester van Hengelo van 1832 tot 1838: *Het eerst kwam hij mij bezoeken, toen ik nog te Hengelo was. Het was een regt schoone lentedag, en wij gingen in den spaden avond den nachtegaal hooren op de plek, waar ons thans de spoorwegfluit het trommelvlies verscheurt. Al koutende werd het zeer laat en keerden wij door het eenzaam Drienensche veld terug. In het volle maanlicht bragt ik hem op den top van een grooten tumulus of grafterp, die men daar nog veel vindt. "Zoo is er dan van het geslacht, dat hier geleefd heeft", zeide ik, "niets overgebleven dan een kruik met asch en wat verschroeide beenderen en verroest ijzer." – "Neen!", antwoordde hij, "nog iets meer: dat volk leeft nog in zijne taal, als men het daar maar weet uit te halen." Aldus in *De Vrije Fries* 1873, pag. 40.*

Het was deze Halbertsma die in 1835 aan de wieg stond van de Twentse taal- en letterkunde. Aan het eind van dat jaar publiceerde hij als grondlegger en redacteur van de *Overijsselsche Almanak voor Oudheid en Letteren* zijn eigen *Woordenboekje van het Overijsselsch* met veel aandacht voor specifiek Twentse woorden, en van B.W. Blijdenstein sr. het 168 regels tellende *Twenther brul'fteled*. Dit gelegenheidsgedicht uit 1811 in het

Haverströats en Labbedieks. de oude taal van Enschede, voorzag hij van acht bladzijden *Ophelderingen*.

Een en ander inspireerde de in Enschede geboren leraar J.H. Behrns (1803–1883) tot het maken van een *Woordenlijst van het Twentsche dialect* en het schrijven van het allereerste voor publicatie bestemde Twentse gedicht, getiteld *Fier*. Het werd opgenomen in de *Almanak* voor 1837.

*Zie zoo, now sprek ik van geluk,
En haal de deuze oet 'n tuk,
En smook ne piepe vol tabak,
En goa noar hoes op mien gemak.*

*De blesse had et ook wal zwaar,
Den schoem steet em op hoed en hoar.
Hee hank den kop, em sleet den boog,
Hee dech misschien: 't is ook genoeg.*

*Now jonge, loat den ploog meer staan,
Hee zal di-j doar nich lopen gaan:
Hee wacht di-j wal tot morgen vroom!
Now ik noar 't wief en dow noar 't stroo.*

Letterlijke vertaling: Zie zo, nu spreek ik van geluk, / En haal de doos uit m'n zak, / En rook een pijp vol tabak, / En ga naar huis op m'n gemak. // De bles had het ook wel zwaar, / Het schuim staat hem op huid en haar. / Hij laat z'n hoofd hangen, hij ademt zwaar, / Hij denkt misschien: zo is 't ook wel genoeg. // Nou jongen, laat die ploeg maar staan, / Hij zal er niet vandoor gaan: / Hij wacht wel op je tot morgenvroeg! / Nu ik naar m'n vrouw en jij naar 't stro.

Of er in de verre toekomst onderzoekers zullen zijn die zich met het Twents bezig gaan houden, valt moeilijk te voorspellen, maar zeker is wel, dat ze niet veel moeite hoeven te doen om een overzichtelijk beeld te krijgen van de Twentse taal- en letterkunde. Vooropgesteld dat ze tegen die tijd nog toegankelijk zijn, zal met de *Twentse Taalbank* en het *Dialexicon Twents* de taal van Twente een van de best gedocumenteerde kleine streektaalen zijn. Dat is ook nu al het geval. Toch blijkt hier nog maar een beperkte groep van op de hoogte te zijn. Vandaar dat

ik deze voor iedereen toegankelijke digitale naslagwerken nog even aan jullie voorstel.

TWENTSE TAALBANK

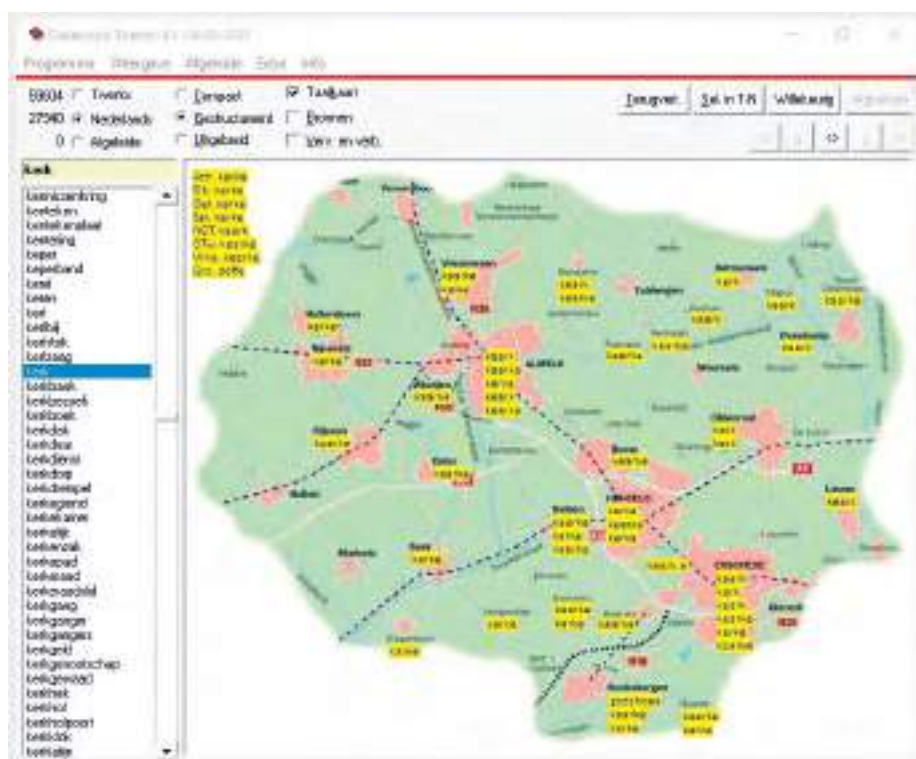
De Twentse Taalbank is een taal- en letterkundig archief en documentatiecentrum, opgericht in 2010 als onderdeel van de Oudheidkamer Twente, met subsidie van Provincie Overijssel en Mondriaan Fonds. Sinds 2013 is dit systeem voor iedereen toegankelijk op www.twentsetaalbank.nl. In de databank waar de website mee verbonden is, staan ondertussen bijna 19.000 teksten geregistreerd, de meeste in of over het Twents van de laatste twee eeuwen. Meer dan 4000 daarvan kunnen online worden gelezen of beluisterd: artikelen, verhalen, gedichten, liedjes en zelfs hele boeken. Als je geen zin hebt om de bijbehorende toelichting te lezen, is het eerst misschien wat moeilijk om te vinden wat je zoekt, maar als je het eenmaal doorhebt, gaat er een wereld

Met de Twentse Taalbank en het Dialexicon Twents zal de taal van Twente in de toekomst een van de best gedocumenteerde kleine streektaalen zijn

voor je open. Zo kun je bijvoorbeeld van meer dan 2000 auteurs vinden wat ze allemaal aan het papier hebben toevertrouwd, of in ieder geval een groot deel daarvan. Ook de hiervoor genoemde negentiende-eeuwse teksten zijn er te vinden. De website werkt het best op een 'gewone' computer of laptop.

DIALEXICON TWENTS

Het Dialexicon Twents is een gratis digitaal woordenboek met ondertussen bijna 60.000 Twentse trefwoorden en 35.000 uitdrukkingen in het deel Twents-Nederlands. Ter vergelijking: het bekende *Twents Woordenboek* (1991) van meester Dijkhuis uit Borne (ook wel *n Dikn Diekhoes*) is met 29.000 Twentse trefwoorden nog niet half zo 'dik'. Onmisbaar voor streektaalschrijvers is het deel Nederlands-Twents met 28.000 Nederlandse trefwoorden en 33.000 uitdrukkingen. Het systeem bevat ook allerlei *flanttuutn* (toeters en bellen), zoals een Twents rijmwoordenboek, een vertaalspel en voor de gevorderden alle mogelijke zoekfuncties en statistieken. Het programma draait voorlopig alleen nog op Windows-systemen, maar een online-versie is in voorbereiding. Het installatieprogramma kun je downloaden via Taalbank-pagina <http://twentsetaalbank.nl/media/teksten/6.html>. De installatie kan wat moeite kosten, zeker als je de aanwijzingen niet nauwkeurig opvolgt, maar als het eenmaal gelukt is, eventueel met wat technische assistentie, dan heb je ook wat. *Völ wil der met!* ■

Nieuw
in Twente!

DriveFast.nl

Kort leasen. Voordelig & snel.

POWERED BY **HUISKES-KOKKELER AUTOGROEP**

€ 499 VANAF
P.M.

6 MAANDEN LEASEN
1.500 VRIJE KM'S P.M.
BEPERKT BESCHIKBAAR, **OP=OP**
INCL. TREKHAAK EN BETIMMERING
DIRECT BESCHIKBAAR (DUS SNEL RIJDEN)

VOLKSWAGEN CADDY CARGO

Direct instappen!

WWW.DRIVEFAST.NL

INFO@DRIVEFAST.NL

074-245 46 09

Hoe werkt het?

U leaset deze Caddy voor een vaste periode van 6 maanden en maximaal 1.500 kilometers per maand. De getoonde vanafprijs is exclusief BTW voor zakelijke rijders. Particulier rijdt u deze Caddy vanaf € 604 p.m. inclusief BTW. All-in, alleen nog zelf tanken. Na 6 maanden levert u de auto weer in. Of kies voor een volgende deal of een nieuw contract. Alles met de zekerheden van Huiskes-Kokkeler Autogroep.

Een extra ruime Caddy nodig? Kies dan voor de Caddy Cargo Maxi, vanaf € 529 p.m. (excl. btw).

POWERED BY HUISKES-KOKKELER AUTOGROEP
OFFICIEEL DEALER EN SERVICEPARTNER IN TWENTE:

